

Part-financed by the EU
The European Regional
Development Fund
Investing in your future

Årsrapport 2009

**om gennemførelsen af det operationelle program
"INTERREG 4 A Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N."**

ÅRSRAPPORT 2009

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. INDLEDNING OG IDENTIFIKATION AF PROGRAMMET	4
1.1 De strategiske mål for programmet	4
I kapitel 2 beskrives udviklingen og resultaterne på programniveau. Udviklingen uddybes i kapitel 3, som handler om resultaterne på prioritetsniveau.....	5
2. OVERSIGT OVER GENNEMFØRELSEN AF DET OPERATIONELLE PROGRAM.....	6
2.1 Resultater og analyse af forløbet.....	6
Oplysninger om det operationelle programs fysiske resultat.....	6
Finansielle oplysninger (finansielle data er angivet i EUR)	9
Detaljerede oplysninger om anvendelsen af strukturfondsmidlerne	10
Fordeling af fondsinterventionerne på kategorier.....	10
Tilskud fordelt på målgrupper	10
Tilbagebetalt eller genanvendt støtte.....	10
Kvalitativ analyse.....	11
2.2 Oplysninger om overensstemmelse med EU-retten	11
2.3 Væsentlige problemer, der har gjort sig gældende, og hvordan de er blevet løst	11
2.4 Ændringer i rammebetingelserne for gennemførelsen af det operationelle program.....	11
2.5 Væsentlige ændringer som omhandlet i artikel 57 i forordning (EF) nr. 1083/2006.....	11
2.6 Komplementaritet med andre instrumenter.....	12
2.6.1 Østersøstrategien	12
2.7 Tilsynsforanstaltninger	13
2.8 Eventuel national resultatreserve (kun for den årlige gennemførelsesrapport for 2010)	13
3. GENNEMFØRELSEN AF DE ENKELTE PRIORITEREDE OPGAVER.....	14
3.1 Prioritet 1: Styrkelse og konsolidering af den regionale videnbaserede økonomi.....	14
3.1.1 Opfyldelse af mål og analyse af resultater og forløb	14
Oplysninger om de fysiske og finansielle resultater vedrørende det prioriterede tema.....	14
Kvalitativ analyse.....	15
3.1.2 Væsentlige problemer, der har gjort sig gældende, og hvordan de er blevet løst.....	16
Igangværende projekter under Prioritet 1	16
IGBP – International grænseoverskridende „Best Practice“ i iværksættervejledning	16
Intelligente robotter til manipulering af fleksible objekter	17
Information- and Communication Technology Cross-Border (ICT-CB).....	19
FURGY – Future Renewable Energy	20
Lab-on-chip – Teknik til kvalitetskontrol i levnedsmiddel og bioindustrien.....	21
Videnregion - Syddanmark / Schleswig-Holstein.....	23
HelårsOplevelsesregion.....	24
Grænseoverskridende forbedring af indsatsen omkring osteoporosepatienter.....	27
Grænseoverskridende samarbejde: Forebyggelse, undersøgelse og behandling af brystkræft i Syddanmark og Slesvig-Holsten.....	28
En styrkelse af patientsikkerhedsarbejdet mellem Danmark og Tyskland	30
Forskning over grænser: Genetiske faktorerers indflydelse på ”Den sunde Aldring”	31
3.2 Prioritet 2: Udvikling af områdets rammebetingelser	32
3.2.1 Opfyldelse af mål og analyse af resultater og forløb	32
Oplysninger om de fysiske og finansielle resultater vedrørende det prioriterede tema.....	32
Kvalitativ analyse.....	33
3.2.2 Væsentlige problemer der har gjort sig gældende, og hvordan de er blevet løst.....	34
Igangværende projekter under Prioritet 2	34
MINT akademiet – Elevakademi i Matematik, IT, Naturvidenskab og Teknologi.....	34
CB Log – Cross Border Logistics	35
3.3 Prioritet 3: Samarbejde i hverdagen og funktionel integration i grænseregionen	36
3.3.1 Opfyldelse af mål og analyse af resultater og forløb	36
Oplysninger om de fysiske og finansielle resultater vedrørende det prioriterede tema.....	36

Kvalitativ analyse.....	36
3.3.2 Væsentlige problemer der har gjort sig gældende, og hvordan de er blevet løst.....	37
Igangværende projekter under Prioritet 3	37
Kulturbro	37
Live - Parallel læring i grænseregionen.....	38
Blandt naboer	40
Mindretalsliv – når historie bliver konkret	41
Grænsetrekanten.....	43
3.4 Prioritet 4.....	43
4. TEKNISK BISTAND	44
5. INFORMATION TIL OFFENTLIGHEDEN.....	44
5.1 Projekt møder og projektvejledning	44
Individuelle projektmøder	44
Foredrag i Danmark for potentielle ansøgere	45
Info-arrangementer og -foredrag i Tyskland for potentielle ansøgere.....	45
5.2 Hjemmesider.....	45
5.3 Nyhedsbrev.....	46
5.4 Pressemeddelelser	47
5.5 Informationsarrangement for godkendte projekter	48
5.6 Foldere.....	49

Bilag 1	Oversigt over artikler 2009
Bilag 2a	Flyer DE
Bilag 2b	Flyer DK

1. INDLEDNING OG IDENTIFIKATION AF PROGRAMMET

Identifikation af Programmet	
OPERATIONELT PROGRAM	Mål: Europæisk Territorialt Samarbejde, Grænseoverskridende Samarbejde
	Støtteberettiget område: Region Syddanmark i Danmark Region Schleswig og Region K.E.R.N. i Tyskland
	Programmeringsperiode: 2007-2013
	Programmets nr.: CCI - 2007CB163PO056
	Programmets titel: INTERREG IV A Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N.
ÅRLIG GENNEMFØRELSESRAPPORT	Rapporteringsår: 2009
	Dato for overvågningsudvalgets godkendelse af rapporten: 18. maj 2010

Årsrapporten for 2009 blev drøftet på møde INTERREG-Udvalget (der i dette program fungerer som både overvågnings- og styringsudvalg) den 18. maj 2010. Udvalget godkendte rapporten.

Fokus i årsrapporten 2009 er programgennemførelsen og bevillingen af projekter. Særligt vil aktiviteterne under programmets prioriteter blive sammenfattet og de bevilgede projekter beskrives.

1.1 De strategiske mål for programmet

Den overordnede ramme for programmets regionale strategi udgøres af den europæiske samhørighedspolitik med Lissabon- og Gøteborg-målsætningerne, der sigter på at gøre EU til den mest konkurrencedygtige, dynamiske og videnbaserede økonomi, der samtidig sikrer økonomisk, social og miljømæssig bæredygtighed. Strategien støtter sig på EFRU-forordningens¹ mål og støttegrundlag samt fællesskabets strategiske retningslinier for perioden 2007-2013². Den operationelle ramme for programgennemførelsen er EU's forordninger for Strukturfondsperioden 2007-2013³.

Programmets strategiske mål er:

- at gøre programområdet til et kraftcenter gennem udnyttelse af regionale forskelle og ressourcer
- at profilere programområdet som en aktiv medspiller i globaliseringen
- at øge programområdets attraktivitet
- at styrke det grænseoverskridende samarbejde.

Hertil kommer de tværgående mål vedrørende lige muligheder for mænd og kvinder samt miljø og bæredygtighed, der er relevante på alle programniveauer.

Programmets strategiske mål omsættes via 3 prioriteter:

1. Styrkelse og konsolidering af den regionale videnbaserede økonomi
2. Udvikling af områdets rammebetingelser
3. Samarbejde i hverdagen og funktionel integration i grænseregionen

¹ Det Europæiske Parlament og Råds Forordning (EU) nr. 1080/2006 af 5.7.2006

² Rådets beslutning (EU) 2006/702

³ Rådets Forordning (EU) nr. 1083/2006, (EU) nr. 1080/2006 samt gennemførelsesforordningen

De enkelte prioriteters specifikke mål skal nås via de enkelte indsatsområder. Her findes de støtteberettigede foranstaltninger og projekter, der genspejler det tilstræbte output med programmet.

Overordnede strategier	Regionale INTERREG IV A strategier	Prioriteter	Indsatsområder
EU-strategier Göteborg Lissabon INTERREG-programmet	Kraftcenter gennem udnyttelse af de regionale forskelle og ressourcer	1. Styrkelse og konsolidering af den regionale videnbaserede økonomi	1.1 Vækst gennem iværksætteri og erhvervsamarbejde 1.2 Anvendelse og udvikling af ny teknologi 1.3 Udvikling gennem forskning og uddannelse 1.4 Udvikling gennem turisme og oplevelsesbaseret økonomi 1.5 Sundhedsudvikling
Nationale strategier	Aktiv medspiller i globaliseringen	2. Udvikling af områdets rammebetingelser	2.1 Udvikling af menneskelige ressourcer 2.2 Bæredygtig natur- og miljøudvikling 2.3 Bæredygtig energiudvikling 2.4 Transport og logistikudvikling 2.5 Bæredygtig udvikling af bosætningen og styrkelse af den lokale identitet
Regionale strategier	Øge programområdets attraktivitet	3. Samarbejde i hverdagen og funktional integration i grænseregionen	3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse 3.2 Arbejdsmarked og grænsependling. Skolesamarbejde 3.3 Offentlig transport og mobilitet 3.4 Administrativt og myndigheds-samarbejde
Lokale strategier	Styrke det grænseoverskridende samarbejde		

I kapitel 2 beskrives udviklingen og resultaterne på programniveau. Udviklingen uddybes i kapitel 3, som handler om resultaterne på prioritetsniveau.

2. OVERSIGT OVER GENNEMFØRELSEN AF DET OPERATIONELLE PROGRAM

2.1 Resultater og analyse af forløbet

Oplysninger om det operationelle programs fysiske resultat

I 2009 beskæftigede INTERREG-udvalget sig med en bred palette af opgaver, både inden for opfølgning og overvågning, og inden for behandling af indkomne projektansøgninger.

Til opfølgings- og overvågningsopgaverne hørte bl.a. en drøftelse af følgende temaer:

- Fælles beskrivelse af forvaltnings- og kontrolsystemerne (Artikel 71)
- N+2-situationen
- Status på udstedelse af bevillingsskrivelser/tilsagn
- Programårsrapporten for 2008
- Programmets aktuelle målopfyldelse på baggrund af indikatorer
- Resultater af en analyse over de erhvervsmæssige styrkepositioner i Syddanmark og Nordtyskland (analysen var ikke foranlediget af INTERREG-programmet)
- Projektidéer og kommende projektansøgninger.

For så vidt angår opgaven med at behandle indkomne projektansøgninger, blev der godkendt 18 nye projekter i 2009. Projekttemaerne spænder indholdsmæssigt vidt fra sundhed, anvendelsesorienteret forskning, energi, turisme, arbejdsmarked, natur og miljø, uddannelses- og virksomhedssamarbejde. Projekterne omfatter talrige projekt- og netværkspartnere fra hele programregionen Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N.

På grund af programmets sene godkendelse, som betød at der ikke kunne godkendes projekter før i 2008, er de fastsatte mål for 2007/2008 ikke blevet nået. Dette problem er i 2009 delvist blevet løst ved hjælp af en effektiv programadministration samt et konstruktivt samarbejde mellem den tyske og danske programadministration (forvaltningsmyndighed og INTERREG-Sekretariat).

Beretningsåret 2009 har også været et år, som har været præget af udarbejdelsen af mange nye administrative dokumenter (f.eks. Beskrivelsen af Artikel 71 og programhåndbogen). Dette har betydet, at flere bevillingstilsagn blev udstedt med forsinkelse, hvilket har medført forskydninger i opstarten hos flere projekter.

Nedenstående tabeller viser ikke desto mindre, at hovedparten af de kvantitative program mål for 2009 er blevet opfyldt. Nogle mål er ligefrem blevet overopfyldt. Sammenholdt med den positive omtale af programmet er INTERREG-udvalget optimistisk med hensyn til en succesfuld gennemførelse af programmet. Hvad angår den ganske positive målopfyldelse (se f.eks. antal workshops og deltagere i arrangementer), skal det nævnes, at projektpartnerne delvist kan have forstået indikatorer anderledes, end det oprindeligt var forudset i programdokumenterne. Dette vil Sekretariatet kontrollere i efteråret 2010 og tallene vil blive ændret i årsrapporten for 2010, hvis der er en uoverensstemmelse. Uanset at ovennævnte faktorer kan have haft en indflydelse, kan den samlede målopfyldelse vurderes som værende positiv.

På programniveau

INDIKATOR		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I ALT
Indikator 1001: Antal projekter	Resultat	0	10	18							28
	Mål	14	20	21	14	15	12	4	0	0	100
Indikator 1002: Antal deltagende organisationer opført i ansøgningsskemaet	Resultat	0	58	64							122
	Mål	15	60	75	60	30	30	30	0	0	300
Indikator 1003: Antal samarbejdsprojekter, hvori højere læreanstalter deltager	Resultat	0	7	7							14
	Mål	3	7	5	5	2	3	0	0	0	25
Indikator 1004: Antal samarbejdsprojekter for virksomheder	Resultat	0	1	1							2
	Mål	2	6	7	2	2	1	0	0	0	20
Indikator 1005: Antal samarbejdsaktioner, hvori teknologiske institutter og SMV'er deltager	Resultat	0	0	2							2
	Mål	0	1	4	2	3	2	2	0	1	15
Indikator 1006: Antal samarbejdsprojekter til forbedring af transportforbindelse over landegrænsen	Resultat	0	0	0							0
	Mål	0	1	1	1	2	0	0	0	0	5
Indikator 1007: Antal samarbejdsprojekter til forbedring af renovationstjenester	Resultat	0	0	0							0
	Mål	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2
Indikator 1008: Antal samarbejdsprojekter med henblik på risikoforebyggelse	Resultat	0	0	1							1
	Mål	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Indikator 1009: Antal samarbejdsaktioner mellem redningstjenester	Resultat	0	0	0							0
	Mål	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Indikator 1010: Antal afholdte workshops og møder	Resultat	0	58	269							327
	Mål	45	180	225	180	90	90	90	0	0	900
Indikator 1011: Antal deltagere i	Resultat	0	654	4917							5571
	Mål	250	1000	1250	1000	500	500	500	0	0	5000
- heraf kvinder	Resultat	0	380	2032							2412
	Mål	100	300	400	400	300	200	200	100	0	2000
Indikator 1012: Antal skabte netværk med virkning ud over projektperioden på baggrund af aftale	Resultat	0	10	62,25							72,25
	Mål	0	2	8	5	5	5	15	10	0	50

På indsatsområdeniveau

INDIKATORER		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I ALT
PRIORITET 1											
Indikator 2001:											
Antal projekter inden for 1.1 (Vækst igennem iværksætteri og erhvervsamarbejde)	Resultat	0	1	1							2
	Mål	1	2	1	1	1	1	0	0	0	7
Indikator 2002:											
Antal projekter inden for 1.2 (Anvendelse og udvikling af ny teknologi)	Resultat	0	1	2							3
	Mål	1	2	2	1	1	1	0	0	0	8
Indikator 2003:											
Antal projekter inden for 1.3 (Udvikling gennem forskning og uddannelse)	Resultat	0	2	1							3
	Mål	1	1	3	2	1	1	0	0	0	9
Indikator 2004:											
Antal projekter inden for 1.4 (Udvikling gennem turisme og oplevelsesøkonomi)	Resultat	0	0	2							2
	Mål	1	2	1	1	1	1	1	0	0	8
Indikator 2005:											
Antal projekter inden for 1.5 (Sundhedsudvikling)	Resultat	0	3	2							5
	Mål	1	1	0	1	1	1	0	0	0	5
Antal projekter under Prioritet 1 - i alt		Resultat	0	7	8	0	0	0	0	0	15
		Mål	5	8	7	6	5	5	1	0	37
PRIORITET 2											
Indikator 2006:											
Antal projekter inden for 2.1 (Udvikling af menneskelige ressourcer)	Resultat	0	1	0							1
	Mål	1	2	3	1	1	0	0	0	0	8
Indikator 2007:											
Antal projekter inden for 2.2 (Bæredygtig natur- og miljøudvikling)	Resultat	0	0	4							4
	Mål	1	1	1	1	1	1	0	0	0	6
Indikator 2008:											
Antal projekter inden for 2.3 (Bæredygtig energiudvikling)	Resultat	0	0	1							1
	Mål	0	1	1	1	1	0	0	0	0	4
Indikator 2009:											
Antal projekter inden for 2.4 (Transport og logistik)	Resultat	0	0	1							1
	Mål	1	1	1	0	1	0	0	0	0	4
Indikator 2010:											
Antal projekter inden for 2.5 (Bæredygtig bosætning og styrkelse af lokal identitet)	Resultat	0	0	0							0
	Mål	1	0	1	1	1	1	0	0	0	5
Antal projekter under Prioritet 2 - i alt		Resultat	0	1	6	0	0	0	0	0	7
		Mål	4	5	7	4	5	2	0	0	27
PRIORITET 3											
Indikator 2011:											
Antal projekter inden for 3.1 (Kultur, sprog og gensidig forståelse)	Resultat	0	2	2							4
	Mål	3	3	4	2	1	1	1	0	0	15
Indikator 2012:											
Antal projekter inden for 3.2 (Arbejdsmarked, grænsependling og)	Resultat	0	0	1							1
	Mål	1	2	2	2	1	1	1	0	0	10
Indikator 2013:											
Antal projekter inden for 3.3 (Offentlig transport og mobilitet)	Resultat	0	0	0							0
	Mål	0	1	1	0	1	1	0	0	0	4
Indikator 2014:											
Antal projekter inden for 3.4 (Administrativt og myndighedssamarbejde)	Resultat	0	0	1							1
	Mål	1	1	1	1	1	1	1	0	0	7
Antal projekter under Prioritet 3 - i alt		Resultat	0	2	4	0	0	0	0	0	6
		Mål	5	7	8	5	4	4	3	0	36

På prioritetsniveau

INDIKATORER		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I ALT
Indikator 3001	Resultat	0	8	33,5	0	0	0	0	0	0	41,5
Antal nye arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	10	10	100
- heraf kvinder	Resultat	0	1,5	18	0	0	0	0	0	0	19,5
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
Indikator 3002	Resultat	0	4	8,5	0	0	0	0	0	0	12,5
Antal bevarede arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	0	20	100
- heraf kvinder	Resultat	0	1	5,5	0	0	0	0	0	0	6,5
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
Indikator 3003	Resultat	0	1	19	0	0	0	0	0	0	20
Antal nye studier og analyser	Mål	0	5	5	5	2	3	0	0	0	20
Indikator 3004	Resultat	0	6	49	0	0	0	0	0	0	55
Antal fælles grænseoverskridende strategier	Mål	0	0	5	5	5	5	2	1	2	25
Indikator 3005	Resultat	0	6	64	0	0	0	0	0	0	70
Antal nye fælles produkter og serviceydelser	Mål	0	2	2	2	1	1	1	1	0	10
Indikator 3006	Resultat	0	24	83	0	0	0	0	0	0	107
Antal nye fælles informations- og markedsføringstiltag	Mål	0	3	2	1	1	1	1	1	0	10
Indikator 3007	Resultat	0	0	120	0	0	0	0	0	0	120
Antal støttede virksomhedsnetværk indenfor grænseoverskridende produkter	Mål	0	1	2	2	2	1	1	1	0	10
Indikator 3008	Resultat	0	5	46	0	0	0	0	0	0	51
Antal nye interkulturelle tilbud	Mål	2	3	5	5	2	3	2	2	1	25

Finansielle oplysninger (finansielle data er angivet i EUR)

Prioritetsakser, fordelt på finansieringskilder (i euro)

Den Europæiske Fond for Regional Udvikling	Støttemodtagers udgifter ifølge indsendte udbetalingsanmodninger til forvaltningsmyndigheden	Offentlig medfinansiering	Private udgifter	Udbetalt fra attesteringsmyndigheden til støtte modtagere	Udbetalinger fra EU-Kommissionen
Prioritet 1	475.490,43	190.270,58	-	285.220,30	
Prioritet 2	52.835,30	18.492,36	-	34.343,30	
Prioritet 3	285.490,90	99.921,82	-	185.569,09	
Prioritet 4	314.081,70	141.336,77	-	172.744,95	
I alt	1.127.898,33	450.021,53	-	677.877,64	1.107.784,95*
Heraf i alt til regioner med overgangsstøtte	-	-	-	-	-
Heraf i alt til regioner uden overgangsstøtte	1.127.898,33	450.021,53		677.877,64	1.107.784,95*

* Tredje forudbetaling modtaget den 16.04.2009

Detaljerede oplysninger om anvendelsen af strukturfondsmidlerne

Fordeling af fondsinterventionerne på kategorier

Akkumuleret fordeling af tildelinger fra EU's bidrag efter kategori

Tabel: Kombination af koderne for aspekterne 1-5

Ziel	Vorrangiges Thema	Finanzierungsform	Gebiet	Wirtschaftszweig	Gebiet	Zugewiesene Gemeinschaftsbeteiligung
ETC	3	1	3	22	EU	4027743,00
ETC	9	1	3	22	EU	181575,00
ETC	13	1	3	22	EU	0,00
ETC	14	1	3	22	EU	0,00
ETC	26	1	8	17	EU	0,00
ETC	51	1	8	21	EU	554351,00
ETC	54	1	8	21	EU	2195475,00
ETC	55	1	8	17	EU	1450964,00
ETC	62	1	8	17	EU	1641389,00
ETC	66	1	8	22	EU	403909,00
ETC	68	1	8	22	EU	489247,00
ETC	71	1	8	22	EU	0,00
ETC	74	1	8	18	EU	526325,00
ETC	75	1	8	20	EU	0,00
ETC	76	1	8	20	EU	3033330,00
ETC	80	1	8	20	EU	3312304,00
ETC	81	1	8	17	EU	0,00
ETC	85	1	8		EU	2658664,00
ETC	86	1	8		EU	0,00

Tilskud fordelt på målgrupper

Ikke relevant for denne beretningsperiode

Tilbagebetalt eller genanvendt støtte

For rapporteringsperioden 2009 har der ikke fundet nogen annullering, tilbagebetaling eller genanvendelse af støtte sted.

Kvalitativ analyse

I præsentationen af INTERREG-Programmet overfor potentielle ansøgere lægges der stor vægt på

- at regionens attraktivitet styrkes gennem programmets virkninger og de støttede projekter,
- at de støttede projekter understøtter det grænseoverskridende samarbejde varigt,
- at projektparterne udnytter de regionale forskelle og ressourcer, så den samlede programregion kan udvikle sig til en vækstregion⁴.

I behandlingen af indkomne projektansøgninger lægges de kvalitative udvælgelseskriterier (<http://www.interreg4a.de/wm230094>) til grund og det vurderes, om projekterne kan bidrage til at nå programmålene. INTERREG-Sekretariatet forventer, at de hidtil godkendte projekter i betydelig grad vil bidrage til opfyldelsen af disse mål.

I behandlingen af ansøgningerne er også ligestillingen mellem mænd og kvinder samt miljø og bæredygtighed indgået.

2.2 Oplysninger om overensstemmelse med EU-retten

Der er ikke konstateret problemer med overholdelse af EU-retten.

2.3 Væsentlige problemer, der har gjort sig gældende, og hvordan de er blevet løst

Programmets sene start, der har medført forskydninger i opstarten hos de fleste projekter, havde en meget ugunstig indvirkning på flowet af midler i programmet i beretningsåret 2009. Desuden har det vist sig, at den interne organisering hos projektpartnerne ofte tog længere tid end forudset, da leadpartner-princippet gennemføres og anvendes for første gang i denne region. Yderligere forsinkelser må tilskrives den nye organisering af revisionssystemerne på dansk og tysk side, der ligeledes skulle tilpasses den nye opsætning af partnerskaberne.

Finanskrisen, der stadig gjorde sig gældende i de to medlemslande i 2009, havde en negativ virkning på det operationelle projektniveau og har i nogle tilfælde betydet en væsentlig begrænsning af partnernes likviditet.

Flere af projekterne har således langtfra opfyldt deres budgetter, og der blev ansøgt om mindre eller slet ingen beløb ved udbetalingsterminen pr. 01.09.2009. Da der kunne forudses alvorlige n+2-problemer, åbnede forvaltningsmyndigheden op for ekstraordinære udbetalingsanmodninger helt frem til begyndelsen af december og anmodede også selv om sådanne hos nogle af projekterne. Alligevel måtte der, i lighed med andre programregioner, konstateres et væsentligt n+2-tab pr. 31.12.2009 (ca. 1,7 mio. euro).

Det må antages at den gennemførte nye organisering af systemerne og den grænseoverskridende arbejdsdeling som følge af leadpartner-systemet vil kaste fordele af sig allerede i 2010. Forvaltningsmyndigheden vil i 2010 specifikt undersøge mulighederne for administrative lettelser for projekterne og sætte disse i værk for at kunne øge tempoet mht. udbetalingen af midler.

2.4 Ændringer i rammebetingelserne for gennemførelsen af det operationelle program

Der er ikke gennemført organisatoriske ændringer af rammebetingelserne i beretningsåret, men det må antages at finanskrisen, der stadig slog igennem i 2009, har haft en negativ indflydelse på potentielle INTERREG-partners parathed og muligheder for at præstere en medfinansiering af samarbejdsprojekter.

2.5 Væsentlige ændringer som omhandlet i artikel 57 i forordning (EF) nr. 1083/2006

Der er ikke konstateret væsentlige ændringer i de i artikel 57 nævnte forhold.

---

⁴ "Fra grænseregion til vækstregion" er et dansk tiltag hen imod en endnu mere stringent gennemførelse af programmet på væsentlige økonomisk relevante strategifelter, der i 2009 blev drøftet intensivt mellem programpartnerne (fremlagt på INTERREG-Udvalgets møde den 09.06.2009), og dette skal der arbejdes videre med grænseoverskridende fra 2010.

2.6 Komplementaritet med andre instrumenter

Det operationelle program for Region Syddanmark, Schleswig og K.E.R.N. sigter på at spille sammen med og forstærke de lokale, regionale og nationale strategier og udviklingsplaner, som findes i programområdet. Konkrete initiativer og projekter i programmet har de bedste muligheder for at virke effektivt, når de ligger på linje med eksisterende udviklingsplaner. Som beskrevet i programmet er der i programområdet geografiske overlap i forhold til et antal øvrige EU-programmer. Disse programmer har i mange tilfælde lignende prioriteter. Erfaringerne fra tidligere programperioder viser dog, at det i reglen er uproblematisk at adskille indsatsen i det grænseoverskridende samarbejde fra de nationale programmer. Alligevel er det vigtigt at identificere koblingsmulighederne på program- og projektniveau, som både kan bidrage til at fordybe det grænseoverskridende samarbejde og give udviklingseffekter i programområdet. Projektorienterede koblingsmuligheder med "Zukunftprogramm Wirtschaft" og Aktiv-Region hhv. Leader er blevet undersøgt i beretningsperioden.

Når det gælder potentielle overlap i forhold til andre grænseoverskridende programmer kan der være øget behov for samarbejde med andre sekretariater, udvalg og forvaltningsmyndigheder. I 2009 var der ikke et sådant øget behov for en sådan afstemning.

Selvom prioriteterne i programmet 'Regional konkurrenceevne og beskæftigelse' (EFRU / ESF) på en del områder ligner prioriteterne i INTERREG 4 A-programmet "Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N." adskiller det grænseoverskridende program sig i særlig grad ved, at projekter kun kan gennemføres på tværs af grænsen.

Dobbeltfinansiering af INTERREG-projekter med midler fra andre fonde eller andre mål under EFRU udelukkes ved, at de enkelte programmer og foranstaltninger har forskellige målsætninger. Afgrænsningen mellem fondene sikres også ved, at der her sker en klar indplacering af projekterne under de enkelte tilskudsregler og notificerede retningslinjer. Overlap undgås gennem intern koordinering mellem programparterne.

Allerede under projektudvælgelsen sikrer INTERREG-Sekretariatet den nødvendige afgrænsning. Desuden skal den ansvarlige projektpart i ansøgningen afgive en støtteretlig erklæring om, at der ikke samtidig søges støtte til projektet gennem andre fonde eller andre EU-programmer eller nationale statslige programmer. Dette er sikret for alle de i 2009 godkendte projekter.

På dansk såvel som på tysk side blev der i 2009 holdt koordinationsmøder med andre interventions administrationer. For så vidt angår Mål 2, Zukunftprogramm Wirtschaft og delvis ELFUL befinder disse administrationer sig under samme institutionelle tag (Region Syddanmark i Vejle, hhv. Region Schleswig / EANord i Flensburg og K.E.R.N.-regionen (Wirtschaftsförderungsgesellschaft für die Region Kiel, Rendsburg-Eckernförde und Plön). Muligheden for overlap i forhold til EFF og ESF er yderst ringe, idet de pågældende forvaltningsmyndigheder i Ministerium für Landwirtschaft, Umwelt und Ländliche Räume S-H (ELFUL, EFF), Europa- und Arbeitsministerium S-H (EFRU/Mål 3 og ESF) og Region Syddanmark til enhver tid har mulighed for at foretage afstemninger, der efter behov straks kan iværksættes af INTERREG-sekretariatet.

Forvaltningsmyndigheden og INTERREG-Sekretariatet for Syddanmark-Schleswig-K.E.R.N. har et tæt samarbejde med de øvrige programforvaltninger. Der afholdes jævnligt møder, hvor erfaringer udveksles og hvor projekter med potentielt overlap drøftes indgående. En drøftelse med Mål 2 har fundet sted i regi af møder, hvor repræsentanter for INTERREG-Sekretariatet holdt oplæg og overværede andre programmets drøftelse af projekter.

2.6.1 Østersøstrategien

EU's strategi for samarbejdet med østersølandene med særlig fokus på miljøet i Østersøen samt tilgængelighed og attraktivitet m.v. blev iværksat fra slutningen af 2009.

Det vurderes umiddelbart ud fra de foreliggende dokumenter om strategien, især Kommissionens referencedokument med retningslinjer og vejledning, at INTERREG 4 A Syddanmark-Schleswig-

K.E.R.N. allerede i sin nuværende form giver mulighed for at tilgodese projekter, der støtter Øster-
søstrategien. En særskilt programændring som følge af strategien forventes derfor ikke at blive
aktuel. Forvaltningsmyndigheden vil løbende orientere INTERREG-Udvalget om strategien samt
medtage punktet i kommende årsberetninger.

2.7 Tilsynsforanstaltninger

INTERREG-udvalget godkendte allerede i 2008 de formelle dokumenter til brug i programmet (an-
søgningsformularer, udvælgelseskriterier osv.). Det er hensigten at ansøgningsdokumenter og de
forskellige templates, der anvendes i programmet til afrapportering m.v., skal gennemgås og til-
passes i 2010 på baggrund af erfaringerne i de to første gennemførelsesår.

2.8 Eventuel national resultatreserve (kun for den årlige gennemførelsesrapport for 2010)

Ej relevant for årsrapporten vedrørende 2009.

3. GENNEMFØRELSEN AF DE ENKELTE PRIORITEREDE OPGAVER

I 2009 blev der afholdt tre møder i INTERREG-Udvalget (16. februar (ekstraordinært møde), 9. juni og 3. november 2009).

I beretningsåret 2009 var der to ansøgningsfrister (18. marts og 10. august 2009).

I 2008 blev der i alt indsendt 26 projektansøgninger til INTERREG-Sekretariatet, heraf blev 18 godkendt i 2008. Til den sidste ansøgningsfrist i 2008 (16. oktober 2008) modtog sekretariatet 12 ansøgninger med mange punkter, som skulle afklares inden en behandling i INTERREG-Udvalget. Derfor blev behandlingen af disse ansøgninger udskudt til et ekstraordinært udvalgmøde i februar 2009. På dette møde blev 7 projekter godkendt, som derfor egentligt burde indgå i oplysningerne for beretningsåret 2008. Disse ansøgninger blev imidlertid udskudt fra 2008 til 2009, og er derfor en del af årsberetningen for 2009.

På grund af et for kort tidsrum til projektbehandlingen besluttede udvalget at forlænge tidsrummet mellem ansøgningsfristerne og udvalgmøderne. Denne tilpasning skulle gerne føre til en forbedret projektbehandling og servicering af INTERREG-Udvalget i de kommende år.

Ved udgangen af 2009 ser Sekretariatet ingen behov for ændringer i det operationelle program. Indsatsområderne er fortsat de rigtige for dette INTERREG-program og de forskellige aktører i regionen støtter op om disse.

3.1 Prioritet 1: Styrkelse og konsolidering af den regionale videnbaserede økonomi

3.1.1 Opfyldelse af mål og analyse af resultater og forløb

Oplysninger om de fysiske og finansielle resultater vedrørende det prioriterede tema

INTERREG-Sekretariatet har i 2009 i alt modtaget 14 projektansøgninger under prioritet 1, heraf er otte blevet godkendt i 2009.

Der er i alt igangsat 11 projekter under Prioritet 1, der har haft følgende resultater:

INDIKATORER		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I ALT
Indikator 1010	Resultat	0	6	323							329
Antal afholdte workshops og møder	Mål	45	180	225	180	90	90	90	0	0	900
Indikator 1011	Resultat	0	74	2915							2989
Antal deltagere i arrangementer	Mål	250	1000	1250	1000	500	500	500	0	0	5000
- heraf kvinder	Resultat	0	24	1066							1090
	Mål	100	300	400	400	300	200	200	100	0	2000
Indikator 1012	Resultat	0	1	14,25							15,25
Netværk på langt sigt	Mål	0	2	8	5	5	5	15	10	0	50
Indikator 3001	Resultat	0	6	25							31
Antal nye arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	10	10	100
- heraf kvinder	Resultat	0	0	15,5							15,5
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
Indikator 3002	Resultat	0	2	3							5
Antal bevarede arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	0	20	100
- heraf kvinder	Resultat	0	0	1							1
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
Indikator 3003	Resultat	0	0	16							16
Antal nye studier og analyser	Mål	0	5	5	5	2	3	0	0	0	20
Indikator 3004	Resultat	0	0	8							8
Antal fælles grænseoverskridende strategier	Mål	0	0	5	5	5	5	2	1	2	25
Indikator 3005	Resultat	0	0	21							21
Antal nye fælles produkter og serviceydelser	Mål	0	2	2	2	1	1	1	1	0	10
Indikator 3006	Resultat	0	2	43							45
Antal nye fælles informations- og markedsførings tiltag	Mål	0	3	2	1	1	1	1	1	0	10
Indikator 3007	Resultat	0	0	96							96
Antal støttede virksomhedsnetværk indenfor grænseoverskridende produkter	Mål	0	1	2	2	2	1	1	1	0	10
Indikator 3008	Resultat	0	0	6							6
Antal nye interkulturelle tilbud	Mål	2	3	5	5	2	3	2	2	1	25

Målangivelserne er de sammenlagte tal for hele programmet (dvs. antallet, som skal nås af hele programmet). Dette gælder for indikatortabellerne under prioriteterne (1, 2, 3 og 4).

Kvalitativ analyse

Målsætningen for Prioritet 1 er at understøtte regionens potentielle stærke sider ved at ruste den til at udnytte mulighederne i det globale videnssamfund.

Som det fremgår af ovenstående indikatortabel, er målene for 2009 opfyldt og til dels også overopfyldt. Selvom overopfyldningen som nævnt i indledningen til kapitel 3, kan eventuelt skyldes forskelle i forståelsen af definitionen af de enkelte indikatorer, må resultatet alligevel betragtes som tilfredsstillende.

Der er samlet set godkendt 8 projekter under Prioritet 1 i 2009. Dermed er målsætningen på 7 projekter nået. Projekterne fordeler sig en smule ujævnt i forhold til målsætningerne på de enkelte indsatsområder (for detaljer se tabel på indsatsområdeniveau, afsnit 2.1).

Der er indtil nu i alt igangsat 11 projekter under prioritet 1 i programperioden. Indsatsområde 1.5 "Sundhedsudvikling" vejer tungest med 4 igangsatte projekter, mens indsatsområde 1.2 "Anvendelse og udvikling af ny teknologi" tegner sig for 3 projekter. Under de øvrige 3 indsatsområder er der godkendt 1-2 projekter.

Det anses som positivt at programrådets centrale videns- og forskningsinstitutioner bl.a. Syddansk Universitet, Fachhochschule Flensburg, Fachhochschule Kiel, Universität Flensburg, Christian-Albrechts-Universität zu Kiel (CAU) i høj grad deltager som partnere i kvalificerede projekter under denne prioritet. Derudover afspejler ikke alene det høje antal projekter indenfor indsatsområdet 1.5 men også partnernes antal og art, at sundhedsudvikling og velfærdsteknologi er en af programrådets vigtige styrkepositioner, også set i fremadrettet perspektiv.

Endelig er det tilfredsstillende at kunne konstatere, at det i vid udstrækning er lykkedes projekterne at engagere virksomhederne i netværk indenfor grænseoverskridende produkter, selvom tallet er behæftet med en vis usikkerhed.

3.1.2 Væsentlige problemer, der har gjort sig gældende, og hvordan de er blevet løst

Udover de under punkt 3 nævnte udfordringer har der ikke været problemer.

Igangværende projekter under Prioritet 1

Her følger en beskrivelse af igangværende projekter under Prioritet 1. Yderligere information om projekterne kan findes på hjemmesiden under menupunktet Projekter/Godkendte projekter.

IGBP – International grænseoverskridende „Best Practice“ i iværksættervejledning	
Indsatsområde	1.1 Vækst gennem iværksætteri og erhvervssamarbejde
Leadpartner	 Vejle Erhvervsudvikling
Projektpartner	 Wirtschaftsagentur Neumünster GmbH
Projektperiode	01.10.2008 – 30.09.2011
Tilskud	489.247 €
Projektbeskrivelse:	
<p>Projektets mål er at analysere de værktøjer/redskaber/metoder, der anvendes til vejledning af iværksættere i det nordtyske-syddanske grænseområde, med særlig fokus på Vejle og Neumünster Kommuner. Målet er at finde frem til best practice metoder samt at stille denne viden til rådighed for erhvervsservicekontorer i hele Nordtyskland og Syddanmark.</p>	
Aktiviteter i 2009:	
<u>Arbejdspakke 1</u>	
<p>Begge projektmedarbejdere har fremstillet en skriftlig sammenfatning af rammebetingelser for opstart af virksomhed i eget land, og stillet denne til rådighed for projektpartneren. Denne omhandler</p> <ul style="list-style-type: none"> • beskrivelse af virksomhedsformer, • krav til registrering i form af autorisation og bevillinger til særlige typer virksomhed, • finansieringsmuligheder for iværksættere, og • krav til forsikring af virksomheden, personalet, produktet/ydelsen, og den personlige arbejdsløshedsforsikring. <p>I tillæg til denne har projektlederne fremstillet en case, en sammenligning af udgifter til forbrug og forsikring for en fiktiv iværksætter ved opstart af murervirksomhed i Neumünster og Vejle kommuner, under visse fælles forudsætninger. En kort version af rammebetingelserne er primo 2010 tilgængelig på projektwebsitet www.igbp.biz</p>	
<u>Arbejdspakke 2</u>	
<p>1 projektleder ansat i hhv Vejle og Neumünster kommuner. Begge projektledere har med en skriftlig sammenfatning afdækket iværksættervejledningen, værktøjer og metoder på eget erhvervskontor. En kort sammenligning er primo 2010 tilgængelig på www.igbp.biz.</p> <p>Medarbejderudveksling: Begge projektledere har deltaget i egne samt projektpartnerens aktiviteter for iværksættere. Derudover har projektlederen fra Neumünster besøgt "uge 47" ("Global Entrepreneurship Week"), samt Dansk Ekspordag 2009 i Danmark. Erhvervskonsulent Flemming Ipsen har sept. 2009 deltaget i arrangementer i "Startbahn" projektet gennem 4 dage i Neumünster.</p> <p>En kvalitativ analyse af iværksættervejledningen i form af personlige interviews med de 29 erhvervskontorer i det tysk-danske Interreg-område er afsluttet. Sammenfatningen forventes offentliggjort i form af konkluderende rapport primo 2010. En kvantitativ iværksætteranalyse der omfatter 400 startede og 400 vejledte er igangsat, i første omgang med hhv. 200 tyske og 200 danske respondenter. Spørgeskemaet er udarbejdet i samarbejde med SDU og Fachhochschule Kiel. Tele-</p>	

foninterviews er påbegyndt på dansk side i juli 2009 og disse udføres fortsat. På tysk side er analysen ligeledes igangsat, dog først i december 2009.

Videndeling: De vigtigste resultater af den kvalitative analyse blev præsenteret på den første IGBP Konference for alle erhvervskontorerne i omtalte region d. 24.09.2009 i Neumünster. Yderligere videndeling og direkte erfaringsudveksling i regionen blev igangsat med første Advisory Board møde d. 25.08.2009 og med en workshop for projektpartnerens iværksættervejledere d. 19.08.2009. Projektets kvantitative mål: Der er i 2009 afholdt 1 workshop, 1 konference samt 1 advisory board møde. Der er afholdt styregruppemøde 1 gang månedligt samt flere projektmøder, således at de planlagte 27 interne møder er afholdt. Der er pt etableret 2 netværk med langsigtet virkning; ét bestående af vejledere fra Vejle Erhvervsudvikling og Wirtschaftsagentur Neumünster GmbH, samt ét bestående af medlemmerne fra IGBP Advisory Board. Der er etableret 2 nye arbejdspladser. Der er afsluttet en analyse af erhvervskontorerne. Der er igangsat 1 iværksætteranalyse.

Arbejdspakke 3

"Best Practice" metoder/værktøjer fra Vejle og Neumünster kommuner afprøves i praksis i begge kommuner: Vejle Erhvervsudvikling har indført værktøjet "personligt afklaringskema". Skemaet er inspireret af tilsvarende tysk version, der benyttes ved "Startbahn" projektets informationsmøder. Skemaet er oversat og tilpasset danske forhold. Skemaet er tilgængeligt på www.veu.dk. Iværksættervejlederne fra Wirtschaftsagentur Neumünster GmbH har tilsvarende ladet sig inspirere af den Vejle'ske Checkliste, der omhandler de væsentligste punkter omkring virksomhedsopstart. Skemaet er oversat og tilpasset tyske forhold.

Arbejdspakke 4

Konference og iværksættermesse: Forberedelserne til IGBP Konferencen og messe for iværksættere og eksisterende virksomheder i Maj 2011 er igangsat. Dato, tid og sted er fastlagt, og en arbejdsgruppe er etableret. Denne består af 4 medlemmer af styregruppen samt en ekstern leverandør. Sidstnævnte skal bidrage til at IGBP messen kan blive en stor tilbagevendende begivenhed til nytte og gavn for regionens erhvervsliv og iværksættere ved at sætte øget fokus på det grænseoverskridende samarbejde. Et research-besøg på Iværksættermessen; iværkogvækst 2009 i Forum, København, september 2009 blev foretaget af både Vejle Erhvervsudvikling og Wirtschaftsagentur Neumünster GmbH. Leverandøren er i dag medarrangør på den store Iværksættermesse, der hvert år afholdes i Forum i København.

Arbejdspakke 0

Projektadministration bliver løbende afholdt gennem hele projektperioden i arbejdspakke 0. Dette forløber planmæssigt.

Intelligente robotter til manipulering af fleksible objekter	
Indsatsområde	1.2 Anvendelse og udvikling af ny teknologi
Leadpartner	🇩🇰 DTI / Teknologisk Institut, Odense
Projektpartnere	🇩🇪 Christian-Albrechts-Universität zu Kiel (CAU) 🇩🇰 Mærsk Mc-Kinney Møller Institut, Syddansk Universitet, Odense 🇩🇰 Mads Clausen Institut, Syddansk Universitet, Sønderborg
Projektperiode	01.09.2009 – 31.08.2012
Tilskud	799.247 €
Projektbeskrivelse: Målet med projektet er at fremme og udvikle kompetencerne inden for højteknologi med særligt fokus på intelligente robotter og computervision. I projektet skal der udvikles en robotteknologi, som kan anvendes ved f.eks. håndtering og pakning af naturlige produkter som levnedsmidler eller tøj. Et yderligere mål er at styrke virksomhederne i den fælles dansk-tyske INTERREG-region ved at give dem tilgang til denne teknologi. Gennem den nyudviklede teknologi kan produktionsfaciliteter med et højt antal medarbejdere bibeholdes i regionen. Desuden skal arbejdsbetingelserne for de ansatte forbedres.	

Aktiviteter i 2009:

Arbejds pakke 1

Parterne har indenfor hver deres område arbejdet på de basale tiltag for at etablere den præliminære demonstrator, og herved identificeret behovet for anvendelse af udstyr til det indledende arbejde i projektet. Arbejdet er nået så langt at opbygning af den præliminære demonstrator kan påbegyndes ultimo februar-medio marts 2010. For en uddybende og mere fyldestgørende beskrivelse omkring de enkelte arbejds pakker, henvises der til statusrapporter der er mere fyldestgørende, men også meget koncentrerede med baggrund i projektets karakter.

Arbejdet følger terminer og mål i arbejds pakken.

Arbejds pakke 2

Arbejdet med visuel sansning har været koncentreret om arbejdet med integration af real-time komponenter. Dette gør det muligt at udtrække 3D datapunkter, baseret på stereo-data (billeder), og ud-pakke data med en tilstrækkelig hastighed. På CAU og SDU-MMMI har der været arbejdet med at udtrække disse informationer på respektive kameraløsninger. Arbejdet følger arbejds pakkens mål-sætninger og terminer.

Arbejds pakke 3

Lineær elasticitet (svarende til små deformationer) er det klassiske og mest simple udgangspunkt for en model af et elastisk materiale. Metoden antager en lineær sammenhæng mellem stress og strain for alle punkter i et kontinuum, vha. en elasticitets-tensor. En generel model er opbygget og indledende analytiske og numeriske beregninger foretaget baseret på Navier's ligninger for et homogent elastisk materiale.

Til bestemmelse af Young's modulus og Poisson's forhold udarbejdes og udføres pt. eksperimenter både off- og online. Offline målingerne designs til at have størst mulig nøjagtighed, og online målingerne til at kunne udføres med visions og andre tilhørende sensorer i demonstratoren.

Sidstnævnte gøres ved at anvende sensorer (strøm-feedback og taktile sensorer) på robotens gribeværktøj til at måle en påført kraft og så observere med vision og positionsenkodere, hvordan elastiske objekter deformerer.

De ovennævnte undersøgelser og resultater er helt i overensstemmelse med det i Interreg ansøgningen beskrevne for WP3 det første halve år.

Arbejds pakke 4

Gribning af objekter er blevet diskuteret, og der er nedsat en gruppe imellem parterne der skal komme med udkastet til den første griber. Griberen integreres i demonstrator i foråret 2010. Samtidig er det besluttet at udføre computer simuleringer af gribeprocessen. For at få konformitet imellem parternes arbejde og ikke være begrænset i praktiske forsøg, er der arbejdet med at fremskaffe kunstige kødmodeller, hvor data kan sammenlignes med vision og modellering.

Målinger på disse modeller skal danne basis for anvendelse af rigtigt kød efterfølgende.

For en uddybende og mere fyldestgørende beskrivelse omkring arbejds pakkens resultater i detalje, henvises der til statusrapporter der er mere fyldestgørende, men også meget koncentrerede med baggrund i projektets karakter.

De praktiske forsøg er lettere forsinket som følge af funktionsfejl på måleudstyr, men bliver indhentet i februar 2010.

Arbejds pakke 5

Med udgangspunkt i arbejds pakken, er der ultimo 2009 etableret en webside med mulighed for generel information på tysk, dansk og engelsk. Hjemmesiden indeholder som udgangspunkt de basale beskrivelser af projektet, partnere, links til partnerne, links til netværksparter, kontaktinformation, kalender og artikler. Websiden er etableret på www.interreg-robot.eu

Siden indeholder pt. ved rapportens udarbejdelse ikke artikler eller nyhedsbreve, idet projektet ikke har genereret sådant materiale. Vi forventer artikler og andet nyhedsstof på websiten i løbet af foråret.

Rutine for information af netværkspartnere WTSH og DiWiSi er endnu ikke etableret, men i løbet af marts-april 2010, når mere substantielle resultater er til stede vil det blive etableret.

Udstillinger planlægges indenfor de enkelte specificerede kalenderår med fokus på de opnåede resultater. Der er ikke udgivet brochurer eller udarbejdet andet informationsmateriale efter den første periode. Det med baggrund i projektets svære videnskabelige karakter, der først skal vise til-

strækkelige og brugbare resultater.

Arbejdsplan 6

DTI har lagt ressourcer i at få den økonomiske styring samt projektstyring i faste rammer. Her har DTI bl.a. ansat en person i sin økonomiafdeling til overvågning af økonomi og ressourceforbrug. Der er som følge af kravet om at tage hensyn økonomien udviklet et foreløbigt evalueringsskema til hjælp med udvælgelse af leverandør af udstyr, hvor der tages højde for op til 13 væsentlige punkter ved udvælgelse af udstyr.

Der har været indkaldt til workshops og projektmøder. Professor Norbert Krüger/SDU-MMMI er blevet valgt som videnskabelig koordinator, og en tæt kontakt imellem Projektkoordinator Knud Aulkær Andersen/DTI og Prof. Norbert Krüger, betyder at der er en god synergi imellem det administrative og det videnskabelige.

Der er løbende kontakt imellem alle deltagere/personer i projektet både via mail og telefon.

Projektledelsesteamet har planlagt møde den 3/2-2010 for evaluering af det hidtidige arbejde og projektførelse.

Information- and Communication Technology Cross-Border (ICT-CB)

Indsatsområde	1.2 Anvendelse og udvikling af ny teknologi
Leadpartner	 Wireg Flensburg/Schleswig mbH
Projektpartner	 Fonden Center for Software Innovation
Projektperiode	01.01.2009 – 31.12.2012
Tilskud	181.575 €

Projektbeskrivelse:

Potentialet ved forskning, udvikling og anvendelse af informations- og kommunikationsteknologier (IKT) skal via dette projekt gøres lettere tilgængelig og anvendelig for virksomheder i regionerne Sønderjylland og Schleswig. Projektets formål er at etablere et dansk/tyisk netværk for virksomheder, udviklere og vidensinstitutioner med henblik på at øge teknologiudvekslingen og fremme innovationsprocesser på tværs af grænsen. Via arrangementer vil der blive etableret nye netværksstrukturer for den grænseoverskridende vidensudveksling, som vil blive understøttet af grænseoverskridende dansk/tyisk institutionelle matchmaking aktiviteter. Dette vil forhåbentligt føre til innovationsprocesser i udviklingen og brugen af teknologierne.

Aktiviteter i 2009:

Arbejdsplan 1

Der har været afholdt 4 møder (16. febr., 26. marts, 8. juni og 23. sept.) Ved første møde deltog der allerede flere netværkspartnere (LINUX brugergrupper i Flensburg og Als, såvel som Kiler Innovationscenter). Andre netværkspartnere (Fachhochschule Flensburg, Verein für Digitale Wirtschaft SH, WTSH, WAK Kiel etc.) kom med i samarbejdet sidenhen. Mødet havde til formål at gøre opmærksom på de planlagte projektaktiviteter og udmøntningen af samarbejdsmulighederne. Alle parter udtrykte stor interesse i det videre grænseoverskridende samarbejde, dermed var der basis for i fællesskab at gennemføre den planlagte konference "Cross Border Linux Opensource" som lå i arbejdsplan 2.

Yderligere arrangementer har fundet sted i Technologiezentrum Flensburg i andet halvår:

Den 30. sept. Workshop: "Web Content Management Systeme" med deltagelse af 40 personer, også danske deltagere.

Den 18. nov. Seminar: "Dokumentation Management Systeme" med deltagelse af 20 personer, med enkelte danske deltagere.

Yderligere arrangementer har fundet sted hos CSI i andet halvår.:

15. sept. Kursus: Windows Embedded Standard (XP embedded) – Jump Start . Der var 12 deltagere.

24. sept. Workshop for virksomheder og ledige med en videregående uddannelse. 46 deltagere.

01. okt. Netværksmøde: Innovation og idé-styring i praksis. 12 deltagere.

02. dec. Netværksmøde: Innovation i større organisationer. 10 deltagere.

15. dec. Mini kursus: Scrum introduktion og Poker estimering. 17 deltagere.

16. dec. Mini kursus: Formel Inspektion. 17 deltagere.

Arbejdspakke 2

Der var planlagt en konference med titlen "Linux und OpenSource-Software" i januar 2009, imidlertid kunne denne først gennemføres juni samme år, pga. en forhaling af den endelige tilsagnsbevilling. Konferencen "CBLOS – Cross Border Linux OpenSource" blev afholdt d. 12.-13. juni og havde 150 registrerede deltagere. Ca. 30% af deltagerne kom fra DK. Konferencen var todelt således at dag ét var møntet på business og den kommercielle udnyttelse af opensource software, dag to var møntet på brugerne og de communities, der findes indenfor opensource. Antallet af deltagere der kom fra erhvervslivet kan ikke helt bestemmes, da der ikke altid blev udfyldt virksomhedsnavn ved tilmeldingen. Dog blev der registreret 60 forskellige virksomheder, og det må formodes at et højere antal af de besøgende var fagligt motiverede. Dermed er pkt. 12. i tilsagnserklæringen opfyldt for det første år.

Ca. 30 indlægsholdere gennemførte i delvist parallelle spor foredrag og workshops om anvendelsen og mulighederne i opensource. Lavere omkostninger, højere fleksibilitet og sikkerhed er de væsentligste fordele og opensource er nu ikke længere utænkelig for erhvervslivet. Markedsandelene er i de seneste år således kontinuerligt steget. Opensource er særligt fremherskende i serversystemer, web og mailservere samt databaser.

Til næste år afholdes CBLOS 2010 i Alsion, Sønderborg. Dernæst igen i Flensburg. Yderligere informationer findes på www.cblos.dk.

FURGY – Future Renewable Energy	
Indsatsområde	1.2 Anvendelse og udvikling af ny teknologi
Leadpartner	 Industrie- und Handelskammer zu Flensburg (IHK)
Projektpartnere	 Udviklingsråd Sønderjylland (URS) Mads-Clausen Institut, Syddansk Universitet Institut für Innovationsmanagement, Universität Flensburg
Projektperiode	02.01.2009 – 31.12.2011
Tilskud	799.999 €
Projektbeskrivelse: Projektet vil oprette et internationalt vidensnetværk gennem et grænseoverskridende samarbejde mellem det regionale erhvervsliv og vidensinstitutioner inden for områderne vedvarende ressourcer og energiefficiens (effektiv udnyttelse af energi). Det overordnede mål med projektet er at fremme netværksdannelse og projektudvikling samt at styrke vidensformidlingen på tværs af grænsen. Projektets parter ønsker at styrke innovationen og samarbejdet i de mange små og mellemstore virksomheder nord og syd for grænsen indenfor vedvarende energi. Fokus i projektet er at bringe aktører og kompetencer sammen, så nye produkter og teknologier udvikles indenfor f.eks. sol-, vind-, bio- og bølgeenergi.	
Aktiviteter i 2009: <u>Arbejdspakke 1</u> I år 2009 er der på en række projektmøder med alle parter blevet udviklet en fælles tilgang til projektet. Universitetet i Flensburg har stort set afsluttet sin kortlægning af virksomheder og institutioner inden for området "vedvarende ressourcer" i regionen Slesvig-Holsten. Definitionerne og format af indsamlingen er blevet koordineret med projektpartnere fra SDU for at skabe et fælles grundlag for det videre arbejde. Opbygning af en aktørliste er udarbejdet som grundlag for etablering af det industrielle atlas. Derudover blev ideer til en kort høring blandt aktørerne udviklet. Syddansk universitet og universitetet i Flensburg, er i gang med at kontakte forskellige aktører i Slesvig-Holsten og Syddanmark for at præsentere projektet, videreudbygge aktørlisterne og udveksle oplysninger om de eksisterende samarbejdsstrukturer. En gennemgang af kendt litteratur som kan danne grundlag for udvikling af Delphi spørgeskemaet er påbegyndt.	
<u>Arbejdspakke 2</u> I beretningsåret mødtes projektlederne næsten hver uge for at opnå en tæt koordinering af projek-	

tets gennemførelse. Projektgennemførelsen blev drøftet med styregruppen på to møder. For at præsentere projektet og afdække områder, hvor der er store muligheder for internationalt samarbejde og projektudvikling, har især den danske projektleder været aktiv med en besøgsrunde til virksomheder inden for vedvarende energi i regionen.

Et første netværk af nøglepersoner i industrien er blevet opbygget og der er skabt den nødvendige viden for yderligere indsats. Derudover blev ansøgningen til et nyt Interreg 4A-projekt ført igennem ansøgningsprocessen. Yderligere networking er blevet oparbejdet ved forskellige begivenheder i sektoren for vedvarende energi (fx "Bright Green Youth" og "Symposium for vedvarende energi"). Herefter er modeller for specialiserede netværksgrupper blevet drøftet, og der er peget på relevante kontaktpersoner for disse netværk. I forhold til overførsel af oplysninger er der udarbejdet en PR-strategi, en pressekonference blev gennemført og en tosproget hjemmeside udarbejdet (www.furgy.eu) med en beskrivelse af projektet samt væsentlig information om vedvarende energi. Til dette formål blev der også udviklet et iøjnefaldende logo. For virksomheder inden for biogas-sektoren, blev der gennemført en workshop og en teknisk besøg for aktørerne blev organiseret. De indledende forberedelser til udstillingen "New Energy Husum" (marts 2010) blev foretaget.

Arbejdspakke 3

Ud fra forskellige møder og høringer i forbindelse med et første møde med alle relevante partnere i denne arbejdsplan, blev det regionale samarbejde i det tysk-danske forum etableret. Den første konkrete samarbejdsaktivitet var udarbejdelsen af en havvindmøllepark workshop i samarbejde med Interreg-4B - Projekt "PowerCluster" med titlen "Research Meets Business" i begyndelsen af 2010 samt søgen efter en passende gruppe af deltagere til dette arrangement.

Lab-on-chip – Teknik til kvalitetskontrol i levnedsmiddel og bioindustrien	
Indsatsområde	1.3 Udvikling gennem forskning og uddannelse
Leadpartner	 Syddansk Universitet (SDU Sønderborg)
Projektpartnere	 NanoSYD (Sønderborg) Fachhochschule Kiel-University of Applied Sciences University of Applied Sciences Flensburg
Projektperiode	01.09.2008 - 30.08.2011
Tilskud	1.011.207 €
Projektbeskrivelse:	
<p>Projektet har til formål at etablere en "laboratorium-på-en-chip" (lab-on-chip)-teknologi gennem et grænseoverskridende samarbejde om forskning, undervisning, innovation og teknologioverførsel. Konkret vil projektet udvikle et lab-on-chip-mikrosystem til tidlig påvisning af mikroorganismer. Denne teknologi vil kunne anvendes indenfor en bred vifte af områder, herunder fødevarer- og medicinalindustrien til påvisning af mikrobiologisk forurening på et tidligt stadie.</p>	
Aktiviteter i 2009:	
<u>Arbejdspakke 1:</u>	
<i>Mikrofluidik</i>	
<p>SDU: Med excimerlaser og rentrumsteknologi er de første prototyper af mikrofluidik-platformer blevet fremstillet og sammenlignet. Det viser sig at platforme fremstillet i silicium har bedre egenskaber end de med excimerlaseren fremstillede plastikplatforme. Dog er excimer-fremstillingsmetoden betydeligt hurtigere og mere fleksibel, når det kommer til optimering af designet.</p> <p>Senere er der blevet udviklet en bedre metode til "rapid prototyping" (hurtig fremstilling af prototyper) af mikrofluidik-chips. Det ønskede design fotograferes ned på en sort/hvid 35mm film og negativet bruges som kontaktmaske på en UV-følsom epoxy-resin (SU8), der er 'spincoated' på et siliciumsubstrat. Flydende silikone (PDMS) hældes over den resulterende epoxy-struktur, hvilket efter hærkning danner bunden i den strukturerede chip. Et tyndt stykke PDMS bruges til at forsegle chippen. Denne fremgangsmåde sikrer en billig og hurtig metode til at teste og fremstille chips tidligt i udviklingsfasen.</p> <p>Til forførsøg er kommercielle mikrofluidik-chips med Y-formede mikrostrukturer blevet anskaffet. Det er blevet vist at 2D-fokusering er mulig på disse chips, dog er kvaliteten af disse utilstrækkelig: forseglingen ved tilslutninger og sammenføjninger er uregelmæssig, hvilket medfører mellemrum, hvori partikler og celler sætter sig fast. Ydermere viser det sig at størrelsen på kanalerne varierer me-</p>	

get.

En standardiseret forbindelses-plattform til chippen er blevet udviklet og fremstillet på SDU Sønderborg, baseret på et array af hule kanyler, hvorpå chippen kan "push-fittes" direkte. Dette system kan let modificeres til også at inkludere optiske og elektroniske kontakter.

Ovenstående metode er blevet benyttet til at producere en række chips af forskelligt design og disse er blevet fundet meget effektive til bl.a. lateral hydrodynamisk fokusering. Samtidig undersøges forskellige designs til ud-af-plan'et (3D) fokusering af partikelstrømmen.

FH Flensburg: Hos FH Flensburg er et eksisterende konventionelt flowcytometer blevet ombygget således at man direkte kan tilslutte chips, og man dermed direkte kan analysere på en prøve efter den er blevet sendt gennem chippen.

For at kunne drive væsker i chips produceret hos SDU Sønderborg, er et pumpesystem bestående af step-motorer og Hamilton-sprøjter blevet udviklet og opbygget på FH Flensburg. Med dette system kan op til 4 væsker med forskellige flow-rater styres uafhængigt af hinanden.

Arbejdspakke 2

Sensor-arrays

SDU: De simple mikrofluid-chip er blevet undersøgt med et epifluorescens-mikroskop ved brug af fluorescerende Polystyren (PS) kugler. Dertil er kuglerne blevet belyst med UV-lys og fluorescensen optaget på et CCD kamera. Billederne indlæses i et simpelt PC-program. Dette er blevet benyttet til at påvise hydrodynamisk fokusering. Samme PS-kugler er efterfølgende blevet exciteret vha. en 488 nm Ar-ion laser og detekteret via et CCD-kamera.

Chippen, som er produceret hos SDU Sønderborg, er derfor blevet optisk testet: med farvede væsker og ved hjælp af fluorescerende PS-kugler er strukturen af chippen samt den hydrodynamiske fokusering blevet testet. Excitation og emission er dermed blevet gennemført og dokumenteret ved hjælp af et fluorescensmikroskop og et kamera. På alle chips testet indtil nu kunne fokusering gennemføres. Dog var fokuseringen i y-formede kanaler mere stabil i forandrede strukturer. Et af målene i arbejdspakke 2 var integrering af optiske komponenter i chippen og det er lykkedes at intrigere optiske fibre direkte i chippen. Med single-mode fibre er ovennævnte PS-kugler blevet direkte exciteret mens de flyder forbi enden af fiberen. Det er også muligt at opsamle spredt og fluorescerende lys fra PS-kugler exciteret med laseren i en „multi-mode“-fiber og disse signaler er påvist på en ekstern foto-multiplier (PMT). Der arbejdes nu på signal-optimering, samt test af alternative detektionsmetoder, såsom fotodioder. Ydermere arbejdes der på modificering af brydningsindekset af PDMS'en med henblik på bølgeledning.

FH Flensburg: Derudover er det blevet testet om der efter gennemløb af en farvet prøve kan findes farve i en efterfølgende prøve fra enten tilbageblivende farve eller interaktion med selve chip-materialet. En farvet prøve bliver pumpet gennem chippen fulgt af en bakterie-opløsning, som undersøges via et fluorescens-intensitets-diagram i flowcytometeret. Det er tydeligt at der efter farvning forefindes farvestof i de efterfølgende prøver, og der kræves derfor intensiv gennemskyldning med vand for at rense chippen.

Arbejdspakke 3

Teknologi- og videnformidling: Projektet blev præsenteret for pressen med hjælp af demonstrator og der blev skrevet artikler til populære blade med et stort oplæg. Endvidere blev projektet præsenteret i SDUs universitetsblad Ny Viden. Yderligere industrikontakter vil blive intensiveret efter fremstillingen af en prototype, såvel som efter bedre indfletning af partner Kiel.

Arbejdspakke 4

Projekt management og administration: Fra 1.7.2009 blev der ansat en sekretær på deltid på projektet. Indtil da blev projektet administreret af projektleder prof. Rubahn (bortset fra specifikke tyske tyske managementopgaver fra de tyske projektpartnere). Ledelsens hovedopgaver i første projektfase var koordineringen af konkrete udviklingsopgaver med partneren fra Flensburg og definitionen af status og projektstart af partneren Kiel. Der blev afholdt regelmæssige møder, de delprojektsvarlige blev identificeret og deres fælles videnuudveksling blev organiseret. Intensiv korrespondance med det ansvarlige Interregkontor og de ansvarlige revisorer har fundet sted for at overholde en tilstrækkelig arbejds- og beretningsprocedure.

Videnregion - Syddanmark / Schleswig-Holstein	
Indsatsområde	1.3 Udvikling gennem forskning og uddannelse
Leadpartner	 Syddansk Universitet
Projektpartnere	 Christian-Albrechts-Universität zu Kiel Universität Flensburg Fachhochschule Flensburg Fachhochschule Kiel Universitätsklinikum Schleswig-Holstein Campus Kiel Odense Universitetshospital
Projektperiode	01.10.2008 – 31.12.2011
Tilskud	531.837 €
<p>Projektbeskrivelse: Målet med dette projekt er at oprette et sekretariat til etablering af Videnregion – Syddanmark / Schleswig-Holstein. Videnregionen - Syddanmark / Schleswig-Holstein defineres som et formaliseret samarbejde mellem videninstitutioner i Syddanmark og Schleswig-K.E.R.N. med henblik på at styrke den samlede region i det globale vidensamfund. I etableringen af og arbejdet med Videnregionen deltager de centrale videnaktører i Region Syddanmark, Region Schleswig og K.E.R.N.-Regionen. En række kontakter og samarbejder eksisterer allerede mellem disse videninstitutioner.</p>	
<p>Aktiviteter i 2009: <u>Arbejds pakke 1</u> Videnregion kontoret blev etableret pr. 1. april 2009. Følgende opgaver er blevet iværksat i henhold til ansøgningen: På det generelle niveau er det sekretariatets opgave at understøtte og styrke det grænseoverskridende samarbejde og videndeling mellem parterne ved at</p> <ul style="list-style-type: none"> - Støtte den praktiske udarbejdelse af ansøgning om nye, grænseoverskridende projekter mellem parterne - Få overblik over og organisere samarbejdet ved blandt andet at udarbejde en oversigt over projekter og kontaktpersoner for hvert projekt. Dette skal ske i samarbejde med de overordnede kontaktpersoner på hver institution. Sekretariatet skal endvidere assistere de enkelte projekter i beskrivelse af projektets mål, milesten, deadlines etc. - Koordinere samarbejdet ved at indsamle årlige statusrapporter fra hvert projekt. Dette er med henblik på videnspredning af projekternes resultater. - Beskrive parternes indbyrdes spidskompetencer med henblik på at iværksætte projekter med særlige synergi- og læringspotentialer. - Fungere som projektleder for udvalgte samarbejdsprojekter. - Koordinere opgaver i forbindelse med fondsansøgninger. <p><u>Arbejds pakke 2</u> Alle opgaver er blevet udført eller henholdsvis iværksat: På udvalgte fokusområder skal sekretariatet drive udviklingen af det grænseoverskridende forskningssamarbejde ved blandt andet at</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identificere nye samarbejds muligheder - Etablere kontakter - Yde støtte til projektledelse - Understøtte samarbejdsprojekter ved praktiske og organisatoriske spørgsmål og opgaver <p>For øvrige forskningsområder ud over de udvalgte fokusområder skal sekretariatet facilitere det grænseoverskridende forskningssamarbejde. Efter etableringen af kontoret blev der udarbejdet en workplan med input fra henholdsvis rektorerne, dekanerne og forskere samt administrationerne fra de forskellige institutioner. Denne workplan indeholder forskellige projekter, som Videnregionen arbejder med. Workplanen bliver afstemt med koordinatorene med regelmæssig interval. Efter beslutningen i Steering Committee blev fokus punkterne redigeret. De følgende fokuspunkter danner rammen for arbejdet i Videnregionskontoret:</p>	

1. Generel Hjælp til grænseoverskridende samarbejde
Herunder: projektadministration, etablering af projekt-database, website

2. Videnskabeligt samarbejde
  - a) Preventive Health Care
  - b) Energi
  - c) Historie
  - d) Regional Dynamics
  - e) Nanoteknologi
  - f) Life Science
  - g) Stamcelleforskning
  - h) Kræft
  - i) Inflammations sygdomme
  - j) Coastal Research
  - k) Didaktik
  - l) Tech Transfer

3. Undervisning og mobilitet

HelårsOplevelsesregion	
Indsatsområde	1.4 Udvikling gennem turisme og oplevelsesbaseret økonomi
Leadpartner	🇩🇰 Sønderborg Kommune
Projektpartnere	🇩🇪 Stadt Flensburg 🇩🇪 Kreis Schleswig-Flensburg 🇩🇰 Aabenraa Kommune
Projektperiode	01.01.2009 – 29.02.2012
Tilskud	799.841 €
Projektbeskrivelse:	
<p>For de deltagende projektpartnere anses turisme for at have stor samfundsøkonomisk betydning. Det enorme rekreative og oplevelsesmæssige potentiale i den maritimt prægede region mellem Genner Bugt og Flensborg står overfor to store, og igennem længere tid, uovervundne udfordringer: På den ene side koncentrerer al efterspørgsel i sommersæsonen, hvilket fører til indkvarteringsvanskeligheder, hvorimod manglende udlejning i skuldarsæsonen (lavsæsonen) fører til udbredt nedlukning af virksomheder. På den anden side står udvalget af maritime oplevelser ikke mål med efterspørgslen. Projektet vil tage fat i disse udfordringer og være med til på tværs af grænsen at styrke skuldarsæsonen og tilføre værdi til det maritime oplevelsespotentiale ved at udvikle og markedsføre succesfulde og vedvarende tilbud. Målet er en fælles grænseoverskridende udvikling af tilbudsstrukturen inden for de rekreative og oplevelsesmæssige områder. Ved omfattende viden- og kompetenceudveksling samt netværksdannelse håber parterne at kunne skabe en succesfuld og vedvarende produktudvikling.</p>	
Aktiviteter i 2009:	
<u>Arbejdsopgave 1: Lystbådehavnsamarbejde</u>	
<p>Gennemførelsen af en strukturanalyse af et område til yachtbåd/sportbådshavn inklusiv leverance af en database og strategiske anbefalinger blev efter et begrænset udbud tildelt Institut Projekt M. Resultaterne blev fremlagt på en maritim projektkonference for arbejdsopgave 1-3. I forlængelse af præsentationen blev der afholdt en workshop for aktører indenfor yachtbåde / sportbåde (f.eks. havneselskaber, havnemestre og maritime leverandører), under ledelse af analyseinstituttet. Workshoppens resultater blev igen forelagt for alle deltagerne i konferencen. På bådemessen "Hanseboot" i Hamborg blev projektområdet sejlsporsregion præsenteret gennem en partner.</p> <p>Der blev afholdt færre afklaringssamtaler / møder med aktørerne indenfor yachtbåde / sportbådebranchen (f.eks. havneselskaber, havnemestre og maritime leverandører) end planlagt. Afvigelserne kan tilbageføres til følgende faktorer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Den tyske projektleder forlod projektet i slutningen af 2009 og var derfor tidsmæssigt presset 	

til at finde en kompetent efterfølger. Denne blev fundet i november 2009.

- Den "maritime conference" blev lagt på et sent tidspunkt – 10. December 2009. På den måde kunne den tyske projektleder præsentere sin efterfølger for alle aktørerne på den maritime projektdel (AP 1-3) på en fælles konference. Denne konference blev tilsvarende opprioriteret og erstattede dermed flere mindre enkeltmøder.
- En yderligere årsag til, at der blev afholdt færre møder end planlagt skyldes, at de ansvarlige aktører på det maritime område, især i sommerperioden, ikke var til at komme i kontakt med.

Det sidste punkt har igen ført til, at der er blevet udviklet færre produkter end planlagt.

Arbejdspakke 2: Maritim Slesvig

Der blev gennemført en grænseoverskridende sejlads med historiske skibe fra Sønderborg til Flensborg. Her til blev der inviteret repræsentanter fra alle projektpartnere. Der blev uddelt autentiske præmier til vinderne. Sejladsen skabte et tydeligt indtryk på tilskuerne i Sønderborg og Flensborg, såvel som ved kysterne langs Flensborg Fjord mellem de to byer.

Ud over det blev der afholdt samtaler med potentielle partnere i forhold til at igangsætte en innovativ, historisk - autentisk sejlads med historiske skibe mellem Flensborg, Sønderborg og Aabenraa. I forbindelse med ideen blev der udarbejdet et omfattende koncept for at gennemføre en årlig historisk sejlads omfattende hele regionen, som skulle hedde "Kongelig Classic". Her til blev der udarbejdet en invitation med informationer, som blev sendt til den danske Kronprins Frederik, samt til alle mulige deltagere fra målgruppen for klassiske sejlbåde i hele Nordeuropa. Denne aktion skal samtidig forstås som en markedsføringsaktivitet af regionen. Både konceptudkastet og resultaterne af bestræbelserne i forbindelse med "Kongelig Classic" blev fremlagt på den maritime projektkonference den 10. december 2009.

Her blev der afholdt workshops med aktørerne fra det maritim-historiske miljø for at drøfte et fælles samarbejde.

Der blev afholdt færre afklaringssamtaler med aktørerne fra det maritim-historiske miljø end planlagt. Årsagerne hertil er beskrevet under AP1.

Den planlagte integration af en maritim-historisk oplevelses-database på de bestående hjemmesider kunne ikke længere gennemføres i 2009, da projektudvalget havde besluttet at gennemføre en gennemgribende revidering af hjemmesiden. Dette kunne først realiseres i 2010.

Arbejdspakke 3 – Udvikling af maritime oplevelsestilbud

Udarbejdelsen af en analyse af potentialet for maritime oplevelsesmuligheder, inklusiv levering af en omfattende database, såvel som levering af strategiske anbefalinger, blev efter et begrænset udbud givet til Institut GLC.

Præsentationen af resultaterne af analyserne og konceptet skete på den maritime projektkonference den 10. december 2009. Også her blev der efterfølgende, under ledelse af analyseinstituttet, afholdt en workshop for de deltagende aktører indenfor den maritime turisme.

For at opleve den fremragende omsætning af en maritim, henholdsvis maritim-historisk oplevelsesdestination og nærmere undersøge den samlede baggrund herfor, blev der for arbejdspakke "Maritimes Schleswig" (AP2) og "Maritime oplevelser" (AP3) og deres samarbejdspartnere gennemført en best-practice studietur til skibsfartsmuseet "Mystic Seaport i USA. Erfaringerne her fra blev overført i et koncept for den optimale produkt- og eventudvikling.

Det for 2009 planlagte tekstmæssige forarbejde til et produktkatalog for helårsoplevelsesregionen (inkl. maritime oplevelsesmuligheder fra tyske og danske helårsoplevelsesmuligheder) er endnu ikke igangsat, da der endnu afventes information om analysen af helårsoplevelser fra den danske projektpartner.

Der blev afholdt færre afklaringssamtaler med aktørerne fra det maritim-historiske miljø end planlagt. Årsagerne hertil er beskrevet under AP1. Derfor blev der planlagt og gennemført færre nye produkter og events.

Arbejdspakke 4: Tysk projektmanagement

Dansk og tysk projektledelse koordinerer samarbejdet sammen med deres medarbejder ved regelmæssige møder og sørger i tilpasning til hinanden med kontrol for opfyldelse af opgaverne som beskrevet i samarbejdsaftale.

Arbejdspakke 5: Strategisk fundament

Denne arbejdsplan går ud på at analysere og kortlægge helårstilbud i projektområdet, indholdet i analysen er givet i forvejen i selve ansøgningen. I juni måned 2009 beskrev de to projektansatte i yderligere detaljer arbejdsprocessen. Denne beskrivelse blev afstemt med projektudvalget i løbet af sommeren 2009 og i august blev det egentlige udbudsmateriale udarbejdet. Et dansk advokatfirma gennemgik materialet, det blev oversat og sendt til følgende forskellige analyseinstitutter på begge sider af grænsen. DK; Cowi A/S, Saabye Stendrup Partners & Promonitor. D; Forschungsgemeinschaft Urlaub und Reisen, GLC Glücksburg og Project M. Tilbuddet skulle tilsendes projektet senest den 31. august kl. 12.00 og valget faldt på Project M som havde det økonomiske mest attraktive tilbud samt og generelle kompetencer indenfor analysearbejde i turismeindustrien. Opstartsmøder med Project M blev arrangeret og gennemført og selve analysearbejdet blev klarlagt. I løbet af efteråret var de to projektledere på dansk side i tæt kontakt med Project M for at føde ind med emner til selve analysen og samtidig sikre at analysen blev så fyldestgørende som muligt. Analysen skulle have været præsenteret i december 2009 men et sammenfald med analysearbejdet i den maritime del af projektet gjorde at denne præsentation blev skubbet til 12. januar 2010. Her var alle ansvarlige fra projektudvalget samlet og selve præsentationen fra Project M blev gennemført på sekretariatet i Kruså, seancen varede 3 timer. Efterfølgende vil der blive afholdt informationsmøde om analysen til turisterhvervet i projektområdet samt udarbejdet anbefaling til det videre arbejde.

Arbejdsplan 6: Læring gennem leg

Vi har igennem det første projektår afholdt en del møder med aktører inden for dette område. Læringsfilosofien bag dette tema er af stor betydning for at man i fremtiden blandt andet kan få unge mennesker til at interessere sig for områdets historie og attraktioner. Helt præcist er vi sammen med et andet EU projekt (MAIS) forankret i Stadt Flensburg i gang med at implementere ny teknologi til aktørerne. Vi arbejder her i 2 faser, på den ene side med en Bluetooth løsning til museer samt med en QR løsning i forbindelse med at nå Point of Interest i bybilledet. I selve projektområdet findes der stor kapacitet vedr. formidling "Læring gennem leg", blandt andet Danfoss Universe. Den konventionelle formidling benytter de fleste museer og attraktioner sig stadigvæk af. Danfoss Universe er et godt eksempel på hvordan man kan drive en attraktion på at "lege sig til information". I 2010 vil der blive afholdt et seminar hvor Danfoss Universe vil fortælle om denne læringsfilosofi, de indbudte er alle de små museer og attraktioner der findes i projektområdet der har behov for inspiration til selv at ændre formidlingen fra den mere konventionelle til mere at være legende. Selve arrangementet foregår i foråret 2010.

Arbejdsplan 7: Nydelse – det gode liv

Hovedtemaerne i denne arbejdsplan er lokale fødevarer samt velvære. Lokale fødevarer har stor betydning i flere forskellige regier i projektområdet. Almindelige landbrug med opdræt af grise og kvæg ændres til anden produktion som kunne være økologisk brug men vi ser også at livet på landet ændres med mere fokus på at skabe oplevelser og derigennem tiltrække turister. Lokale fødevarer indgår også i potentialanalysen og en af strategianbefalingerne fra analyseinstituttet Project M er at have større fokus på lokale fødevarer og gastronomi. På den tyske side er der store traditioner for at udvikle og afsætte lokale fødevarer hvorimod der på dansk side er et område der stadig er i udvikling, flere og flere producenter kommer til. I efteråret 2009 planlagde og gennemførte vi en produktkendskabstur for turisterhvervet i projektområdet. Denne produktkendskabstur havde lokale fødevarer som tema og vi besøgte følgende leverandører; Hofladen Mangelsen i Langballig, Johannsen Romproduktion i Flensburg, Hellevad Vandmølle ved Rødekro samt Bondegårdsis ved Dybbøl. 50 personer fra turisterhvervet fik indsigt i en bred palette af producenter af lokale fødevarer så de nu vil være i stand til på en kvalificeret måde at servicere og informere fremtidens turister. Vi planlægger at lave et fødevarerutekort som til dels skal være present som printmateriale og på hjemmesiden.

Vi har ikke arbejdet med velvære i 2009, men der vil i 2010 være mere fokus på dette område.

Arbejdsplan 8: Oplevelser

Denne plan omhandler temaerne, kultur, natur og kunst.

Kultur:

Vores møder med lokale turistaktører har vist, at der mangler information på tværs af grænsen. Der bliver lavet store indsatser både i Danmark og Tyskland med hensyn til kulturelle arrangementer - disse er dog ikke synlige ved "naboer". Analysens strategianbefaling fortæller også, at der inde for

det kulturelle er store muligheder for at tiltrække gæster hele året. Vi har sammen med vores homepage leverandør udarbejdet en kulturel highlights kalender, som skal udkomme regelmæssigt. Modtagerne af denne kalender vil være aktører i projektområdet, altså institutioner som har berøring med projektområdets gæster. Highlights kalenderen kan printes ud og fremvises til turisterne og derved være med til at stimulere dem til at besøge kulturaktiviteterne og derved støtte de arrangerer der både tidsmæssigt men også finansielt bruger store ressourcer.

Natur:

På natursiden arbejder vi jvf. vores anbefaling i analysen også med at synliggøre aktive tilbud. Med aktive tilbud har vi fokuseret på vandring og cykling - her ligger det store potentiale. Der postes store midler i dette temaområde fra stat og kommune på begge sider af grænsen - her udvikles nye cykle- og vandrestier samt henvisningen forbedres.

Cykleruter vil vi i detaljeret form blive præsenteret med sværhedsgrad, overnatningsmuligheder, "pit stop", hvor kan jeg få min cykel repareret etc. Vi har benchmarket med andre turisthjemmesider og her erfaret, hvordan fremtidens cykelruter kan præsenteres.

Kunst:

Temaet har i 2009 ikke været behandlet hvorfor der ikke pt. kan knyttes kommentar til området.

Arbejdspakke 9: Infrastruktur / Competenceudvikling

Infrastruktur

Her arbejder vi sammen med det føromtalte MAIS projekt forankret i Stadt Flensburg. Sammen med Kommunerne Sønderborg, Åbenrå, Flensburg og Glücksburg bestræber vi os på at få en løsning omkring QR code systemet. QR Code er et system, hvor man via sin mobiltelefon kan downloade information til videre brug. Ex. kan et bykort downloades på mobiltelefon, så den for turisten er en fleksibel og hurtigt mulighed for at finde frem til "Point of Interest"

Competenceudvikling

På dette område arbejder vi konkret med sprogkurser, hvor vi fra foråret 2010 vil udbyde såkaldte sprogsynskurser (sprog og kultur) for medarbejdere indenfor turisterhvervet.

På området servicekurser har der været afholdt en del møder og udkommet er ikke fastlagt endnu. Vi arbejder dog videre med tanken om at udvikle et "virtuelt produktkendskabstur" hvor medarbejdere indenfor turisterhvervet øger egen viden om områdets attraktioner via et elektronisk indlæringsmodul.

Arbejdspakke 10: Dansk projektmanagement

Den danske projektleder har fra sekretariatet i Kruså sammen med sin kollega Maike Löhrl udført de beskrevne opgaver. Det vil sige igangsætning og drift af arbejdspakkerne, arrangere møder, herunder pressemøder, administrative opgaver mv. Herudover har sekretariatet igangsat arbejdet med at få hjemmesiden defineret. Projektledelsen er på baggrund af analysens resultater nu generelt i gang med at effektivere arbejdspakkerne yderligere. Alle resultater og erfaringer vil blive tilgængeligt for alle aktører og implicerede i hele projektområdet – enten som print eller som elektroniske filer.

Grænseoverskridende forbedring af indsatsen omkring osteoporosepatienter	
Indsatsområde	1.5 Sundhedsudvikling
Leadpartner	 Odense University Hospital
Projektpartnere	 Universitätsklinikum Schleswig-Holstein
	 Fachhochschule Kiel
	 Kolding Sygehus
	 Sydvestjysk Sygehus Esbjerg
Projektperiode	01.06.2008 - 31.05.2011
Tilskud	728.060 €
Projektbeskrivelse:	
Osteoporose (knogleskørhed) er en folkesygdom, som rammer ca. 45 % af alle kvinder. Det overordnede formål med projektet er markant at forbedre udviklingen i regionen med hensyn til osteopo-	

rose. Projektet skal forbedre indsatsen overfor osteoporose ved at undersøge effekten af et screeningsprogram, undersøge et billigt og transportabelt skanningsapparat uden strålebelastning, teste en forbedret ultralydsskanner samt sammenligne vejledninger om diagnostik og behandling af osteoporose på tværs af grænsen. Erfaringerne fra projektet vil munde ud i forslag til patientforløbsprogrammer i Tyskland og Danmark.

Aktiviteter i 2009:

Arbejds pakke 1

Som beskrevet i "anmodningen om budgetændring", er starten af screeningsprogrammet udsat til januar 2010. I løbet af 2009 har vi imidlertid gennemført en række nødvendige beregninger mht. screenings- og måleteknisk strategi ligesom en række diskussioner med eksperter er gennemført. Efter et indledende møde afholdt i Kiel i november 2008, blev et møde med en række eksperter således afholdt i Hamburg i januar 2010 med deltagelse af forsker i folkesundhedsvidenskab Dr. Scheidt-Nave, medlem af styregruppen for den tyske "Dachverband Osteologie" prof. Pfeilschiffer. Et andet møde blev endvidere afholdt i august 2009 i Nyborg i forbindelse med "Baltic Bone and Cartilage"-kongres, som i øvrigt blev organiseret af den danske lead-partner. Repræsentanter fra den tyske og de danske partnere har deltaget i alle møderne.

Vi har desuden udformet den videnskabelige projektprotokol, som er nødvendig i forhold til Videnskabsetisk Komite, samt søgt og fået projektet godkendt af komiteen. Vi har søgt og fået de nødvendige tilladelser fra Registertilsynet til at håndtere patientdata. Vi har søgt og fået udleveret CPR-numre, navne og adresser på 50.000 kvinder i Region Syddanmark. Endelig har vi dels udviklet det nødvendige danske spørgeskema, som er centralt for præselektionen af patienter til projektet, gennemført de nødvendige valideringer af skemaet og gennemført en pilot-undersøgelse omfattende 5000 kvinder i Region Syddanmark. Derved er befolkningens risikoprofil blevet klarlagt. Disse data er vigtige for gennemførelsen af hovedundersøgelsen.

Endeligt har vi rekrutteret de planlagte 3 PhD-studerende, disse har udformet deres PhD-protokoller, hvoraf én er godkendt og to under bedømmelse af Syddansk Universitet. Alle 3 PhD-studerende ansættes og lønnes af projektet fra primo 2010.

Arbejds pakke 2

I denne arbejds pakke skal knoglevævet karakteriseres vha. Ultralydsskanning af hælen i stedet for en DXA-skanner, der anvendes i arbejds pakke 1. En sådan skanner inklusive de mekaniske og elektroniske dele samt soft-ware er konstrueret i 2009 af den tyske partner. Skanneren forventes færdiggjort primo 2010, således at skanneren kan implementeres i undersøgelsen i løbet af 2010.

Arbejds pakke 3

En ultralydsskanner til brug i hoften blev udviklet af den tyske partner og testet i InterReg III-programmet af den danske *lead-partner*. Test i større skala nødvendiggør en ombygning af skanneren til et mere praktisk og fysisk mindre apparat, som kan håndteres af klinikpersonalet. Vi har derfor undersøgt, om det er muligt at udskifte skannerens komplekse mekanik med en ultralyds-array-transducer og dermed muliggøre konstruktionen af et mindre og mere brugervenligt apparat. Den nødvendige elektronik og software er udviklet. Ultralyds-transduceren er under konstruktion hos et kommercielt firma og vi forventer at påbegynde målingerne med det færdige apparat i 2010.

Arbejds pakke 4

Denne del af projektet er endnu ikke påbegyndt.

Grænseoverskridende samarbejde: Forebyggelse, undersøgelse og behandling af brystkræft i Syddanmark og Slesvig-Holsten

Indsatsområde	1.5 Sundhedsudvikling
Leadpartner	 Fachhochschule Flensburg
Projektpartnere	<ul style="list-style-type: none"> Region Syddanmark Screeningsenheden i Region Syddanmark Brystkirurgisk afdeling, Odense Universitetshospital Brystcentret, Aabenraa Sygehus Brystcentret, Sydvestjysk Sygehus

	<ul style="list-style-type: none"> 🇩🇰 Medcom, Odense 🇩🇪 Diakonissenanstalt Flensburg 🇩🇪 Universitätsklinikum Schleswig-Holstein – Campus Kiel 🇩🇪 Institut für Krebs Epidemiologie, Lübeck 🇩🇪 Schleswig-Holsteinische Krebsgesellschaft e.V., Kiel 🇩🇪 Kassenärztliche Vereinigung Schleswig-Holstein, Bad Segeberg 🇩🇪 AOK Schleswig-Holstein, Kiel 🇩🇪 Verband der Angestelltenkrankenkassen (VdAK) e.V. EV - Arbeiter-Ersatzkassen-Verband e. V. VDAK/AEV - Landesvertretung Schleswig-Holstein, Kiel 🇩🇪 Landwirtschaftliche Krankenkasse Schleswig-Holstein und Hamburg, Kiel 🇩🇪 BKK Landesverband Nord, Hamburg
Projektperiode	01.10.2008 – 31.03.2010
Tilskud	817.654 €
<p>Projektbeskrivelse: Hovedformålet med projektet er at etablere et fælles grundlag for et grænseoverskridende brystkræftcenter, som kan fremme de grænseoverskridende services inden for forebyggelse og behandling af brystkræft i Syddanmark og det nordlige Slesvig-Holsten. Projektet gennemfører desuden et pilotforløb, hvor radiologer leverer grænseoverskridende medicinske services indenfor området kvalitetssikret mammografidiagnostik for patienter med brystkræft fra Syddanmark og det nordlige Slesvig-Holsten.</p>	
<p>Aktiviteter i 2009:</p> <p><u>Arbejdspakke 1: Projektledelse</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - løbende kommunikation med Interreg Sekretariatet - forberedelse, gennemførelse og dokumentation af styregruppemøder mellem danske og tyske partnere: d. 26.5.2009 i Kiel, Tyskland, d. 7.9.2009 i Vejle, Danmark og d. 7.12.2009 i Flensburg, Tyskland. - forberedelse, gennemførelse og dokumentation af financial officers meeting d. 26.6.2009 i Flensburg - projektcontrolling - fremstilling af 2 interne nyhedsbreve - udarbejdelse af koncept til PR-arbejde, herunder interessentanalyse - opbygning af projekthjemmeside, herunder løbende opdateringer mhp. Projektnyheder - Et sharepoint til projektdeltagerne er indrettet. Sharepointet fungerer som kommunikationsplatform. Her stilles projektræsultater, dokumenter, mødedatoer, templates og skabeloner til projektkommunikation til rådighed - En indholdsmæssig struktur til en samlet afsluttende rapport er udfærdiget og diskuteret. Den samlede rapport integrerer die indholdsmæssige resultater fra arbejdspakkerne og danner grundlaget for det fremtidige samarbejde mellem projektpartnerne efter projektet er slut. <p><u>Arbejdspakke 2: Brystkræftprogrammer i Syddanmark og det nordlige Slesvig-Holsten: Programstrukturer og processer</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - udkast til sammenlignelig analyse af brystkræftprogrammerne i Slesvig-Holsten og Syddanmark udarbejdet <p><u>Arbejdspakke 3: Grænseoverskridende medicinsk samarbejde</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - møde mellem radiologer, klinikere og andre specialister i forbindelse med forberedelse af pilotforløbet er under udarbejdelse og vil finde sted d. 7. oktober 2009 i Aabenraa, Danmark - Involverede i pilotforløbet identificeres og inviteres til klinikermødet - Et spørgeskema til forberedelse af klinikermødet er på forhånd sendt til deltagere <p><u>Arbejdspakke 4: IT-netværk og sikkerhed</u></p>	

- Desk research mhp. IT-infrastrukturen i Syddanmark og Slesvig-Holsten er afsluttet. En beskrivelse af de eksisterende tekniske infrastrukturer er udarbejdet
- Den tekniske infrastruktur KV-SafeNet er koblet på det Danske Sundhedsdatanet
- En analyse af arbejdsgangene (workflows) på de sygehuse der skal deltage i piloten er udarbejdet
- Et teknisk koncept til forbindelsen af de tyske og danske partnere er udarbejdet
- Et notat ang. Datasikkerhed er udarbejdet
- Retningslinier til forbindelsen af netværkene er udarbejdet
- Et arbejdsrådsmøde blev afholdt d. 25.5.2009 i Kiel, Tyskland samt d. 11.11.2009 i Aabenraa, Danmark
- En telefonkonference mellem medlemmerne af arbejdsrådsgruppen blev afholdt d. 4.5.2009

Arbejdsrådsgruppe 5: Administration og holdbarhed af det grænseoverskridende Brystkræftcenter

- Medlemmerne af arbejdsrådsgruppen er identificeret og relevante problemstillinger i forbindelse med finansiering og administration af det grænseoverskridende samarbejde er udarbejdet
- En disposition til en afsluttende rapport er skitseret. Den endelige version skal samtidig fungere som "Roadmap" til understøttelse af det "Grænseoverskridende Brystkræftcenter".

En styrkelse af patientsikkerhedsarbejdet mellem Danmark og Tyskland	
Indsatsområde	1.5 Sundhedsudvikling
Leadpartner	 Fachhochschule Flensburg
Projektpartnere	 Center for Kvalitet, Middelfart Syddansk Universitet Sygehusenhederne i Region Syddanmark Malteser Krankenhaus St. Franziskus-Hospital, Flensburg Ev. Luth. Diakonissenanstalt Flensburg Klinikum Nordfriesland gGmbH, Husum
Projektperiode	01.01.2009 – 31.12.2010
Tilskud	794.270 €
Projektbeskrivelse:	
<p>Gennem projektet skal patientsikkerheden i Region Syddanmark og det nordlige Schleswig-Holstein styrkes. De to regioners systemer til forbedring af patientsikkerheden er på nuværende tidspunkt vidt forskellige. Et grænseoverskridende netværk til analyse af kliniske behandlinger vil blive opbygget mellem projektets mange parter. Samtidig undersøges mulighederne for at opbygge en fælles trossproget kommunikations- og dataplatform til blandt andet opsamling af informationer om utilsigtede hændelser i patientforløbene. Analyser af oplysningerne skal medvirke til at forbedre strukturerne for og kvaliteten af behandlingen i sundhedssektoren i grænseregionen. Herigennem kan antallet af fejl i patientbehandlingen reduceres.</p>	
Aktiviteter i 2009:	
<u>Arbejdsrådsgruppe 1: Recherche- og Analysephase Q II 2009- QIII 2009</u>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Omfattende analyse af de eksisterende strukturer og rapporteringssystemer omkring patientsikkerhed i Tyskland og Danmark er gennemført, især med hensyn til datakomplethed (behovsanalyse). 2. Har fået kontakt til danske forskere. Endvidere har Region Syddanmark besluttet at øge sin egen regionale forskningsindsats over de næste 5 år (1 professor, 2 deltidslektorer og 12-15 p.hd.-studerende i et samarbejde mellem Center for Kvalitet og SDU) bl.a. omkring patientsikkerhed. Internationale kontakter til Sverige, Holland og USA er etableret, og der indsamlet viden om mulige tiltag for at øge patientsikkerheden. Kontakterne har bl.a. peget på og styrket ønsket hos partnerne om implementering af værktøjerne CIRRS, GTT og sikkerhedsrunderinger. Intensive drøftelser med tyske og danske forskere og praktiker har fundet sted. 3. Foreningerne Danske Patienter og Dansk Selskab for Patientsikkerhed er blevet inddraget og deltager i øvrigt i et større arrangement den 16. april 2010. Derudover er også den tyske Patientenombudsverein Schleswig-Holstein, Medizinschaden-Institut fra AOK og Unabhängige Patientenberatung Deutschland blevet inddraget. Center for Kvalitet har et tæt samarbejde med de danske myndigheder og regionens sygehuse omkring fastsættelse af mål for patientsikkerheds- 	

arbejdet.

4. Der er oprettet en hjemmeside. (www.patientsafety-interreg.com), som i næste periode skal udvides til en tresproget website (dansk-tysk-engelsk), for at tage højde for projektets overnationale aspekt samt den internationale interesse for patientsikkerhed. Siden december 2009 arbejdes der på at udvide hjemmesiden.
5. Anvendelsen af følsomme patientdata er afklaret både på dansk og tysk side.
6. De tyske sygehuse, som deltager i projektet, arbejder på at indføre CIRS og tager her det danske system som forbillede. Dette system registrerer nær-fejl og bruges til at lokalisere forbedringspotentialer og fremmer samtidigt en positiv fejkultur.
7. Der arbejdes på flere tiltag for at øge sikkerheden, bl.a.:
  - Overnational erfaringsudveksling om forebyggelse af fald på sygehus.
  - Implementering af Global Trigger Tools som aktiv måleinstrument for patientsikkerhed i Tyskland og Danmark.
  - Gensidige sikkerhedsrunderinger på sygehusene for at lære fra hinanden
  - Oprettelse af en fælles vidensdatabase til gensidig udveksling omkring forbedring af patientsikkerheden.
8. Der er afholdt 5 styregruppemøder og 8 møder med Riskmanagers fra de danske sygehuseheder, 23 arbejdsgruppemøder. Til dels har der også været eksterne partner med.

Arbejdsplan 2: Modeludviklingsphase starter i Q IV – QI 2010

1. På de danske sygehuse har det ved lov været pålagt sundhedspersonalet at indrapportere utilsigtede hændelser i de sidste 5 år i en dansk database. Implementering af CIRS på de tyske projektsygehuse er næsten afsluttet. De første data forventes til ultimo Q1 2010, således at udveksling af data på dette område blandt projektpartnerne vil ske i henhold til de kriterier, som forinden er blevet fastlagt i fællesskab. Implementeringen af Global Trigger Tools på de danske og tyske sygehuseheder er godkendt og handleplan for implementering af Global Trigger Tools er ligeledes udarbejdet og godkendt i begge lande. Ved hjælp af GTT kan man på grundlag af patientjournaler aktivt og tilbageskuende identificere mulige patientskader. Implementeringen hos de danske projektpartnere forventes at starte op i januar 2010. De tyske projektpartnere startede allerede i november 2009.
2. Efter at et omfattende forarbejde for implementeringen inkl. udarbejdelsen af et koncept for selve databasen har fundet sted, opbygges der p.t. en central vidensdatabase(Knowledgebase). Ved hjælp af de måleparametre til patientsikkerheden, som er blevet fastlagt i fællesskab, skal der først og fremmest indsamles kvalitative data.
3. Flere indikatorer er blevet diskuteret og forventes endelig fastlagt i nærværende arbejdsplan eller arbejdsplan. En undersøgelse (EU-projekt) gennemført af Center for Kvalitet og Udvikling i Aarhus tyder på, at der bliver vanskeligt at finde kvantitative indikatorer. Denne undersøgelse vil indgå i arbejdsplan 2/3. Den sammenlignende undersøgelse af de 2 landes patientsikkerhedssystemer i arbejdsplan 1, forventes publiceret i nærværende arbejdsplan.
4. Den tyske oversættelse af den amerikanske Global Trigger Tools, med den danske udgave som forbillede- er udarbejdet og er publiceret gennem IHI (Institute for Healthcare Improvement / www.ihl.org).
5. Regelmæssige møder (styregruppemøder, arbejdsgruppemøder og møder med Riskmanagers på de danske sygehuseheder) er planlagt og blev til dels allerede gennemført.

Arbejdsplan 3:

Gennemførelsesfase starter i QII –QIII 2010.

Arbejdsplan 4:

Offentliggørelsesfase starter i QIV-QI 2011.

Forskning over grænser: Genetiske faktorerers indflydelse på "Den sunde Aldring"	
Indsatsområde	1.5 Sundhedsudvikling
Leadpartner	 Syddansk Universitet, Odense
Projektpartner	 Universitätsklinikum Schleswig-Holstein, Campus Kiel

Projektperiode	01.01.2009 - 01.04.2012
Tilskud	754.710 €
Projektbeskrivelse:	
<p>Hovedformålet med dette projekt er at bestemme genetiske determinanter (afgørende faktorer) for den sunde aldring, som gør det muligt at leve et langt liv med god psykisk og fysisk funktionsevne. Resultaterne af dette projekt skal danne grundlag for tiltag på det molekylære område i forbindelse med diagnose, forebyggelse og farmakologisk behandling af aldersrelaterede sygdomme. På denne måde bidrager projektet ikke kun til at skabe en bedre livskvalitet for den enkelte og aflaste sundhedssystemet, men også til en forskningsmæssig udvikling af regionen. De enorme ressourcer (prøvemateriale og biobanker), de forskningsmæssige kompetencer og det teknologiske know-how, som begge partnere allerede er i besiddelse af, vil blive koblet sammen, så grænseregionen bliver til det absolutte internationale centrum for den genetiske aldringsforskning. Af andre tiltag i projektet kan der nævnes en forskningsmæssig videreuddannelse samt en aktiv og åben formidlingspolitik.</p>	
Aktiviteter in 2009:	
<p>På grund af forsinkelser i programforløbet og i forbindelse med udstedelse af tilsagn kunne projektpartnerne ikke starte med den egentlige projektgennemførelse. Projektforløbet er derfor blevet justeret i forhold til den indledende planlægning og opbygning af strukturer mv.</p>	

3.2 Prioritet 2: Udvikling af områdets rammebetingelser

3.2.1 Opfyldelse af mål og analyse af resultater og forløb

Oplysninger om de fysiske og finansielle resultater vedrørende det prioriterede tema

INTERREG-Sekretariatet har i 2009 i alt modtaget otte projektansøgninger under Prioritet 2, heraf er seks blevet godkendt i 2009.

Der er i alt igangsat to projekter under Prioritet 2, der har haft følgende resultater:

INDIKATORER		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I ALT
Indikator 1010	Resultat	0	0	29							29
Antal afholdte workshops og møder	Mål	45	180	225	180	90	90	90	0	0	900
Indikator 1011	Resultat	0	0	1107							1107
Antal deltagere i arrangementer	Mål	250	1000	1250	1000	500	500	500	0	0	5000
- heraf kvinder	Resultat	0	0	439							439
	Mål	100	300	400	400	300	200	200	100	0	2000
Indikator 1012	Resultat	0	0	4							4
Netværk på langt sigt	Mål	0	2	8	5	5	5	15	10	0	50
Indikator 3001	Resultat	0	0	6							6
Antal nye arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	10	10	100
- heraf kvinder	Resultat	0	0	1							1
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
Indikator 3002	Resultat	0	0	2							2
Antal bevarede arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	0	20	100
- heraf kvinder	Resultat	0	0	1							1
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
Indikator 3003	Resultat	0	0	1							1
Antal nye studier og analyser	Mål	0	5	5	5	2	3	0	0	0	20
Indikator 3004	Resultat	0	0	2							2
Antal fælles grænseoverskridende strategier	Mål	0	0	5	5	5	5	2	1	2	25
Indikator 3005	Resultat	0	0	3							3
Antal nye fælles produkter og serviceydelser	Mål	0	2	2	2	1	1	1	1	0	10
Indikator 3006	Resultat	0	0	3							3
Antal nye fælles informations- og markedsførings tiltag	Mål	0	3	2	1	1	1	1	1	0	10
Indikator 3007	Resultat	0	0	24							24
Antal støttede virksomhedsnetværk indenfor grænseoverskridende produkter	Mål	0	1	2	2	2	1	1	1	0	10
Indikator 3008	Resultat	0	0	0							0
Antal nye interkulturelle tilbud	Mål	2	3	5	5	2	3	2	2	1	25

Målangivelserne er de sammenlagte tal for hele programmet (dvs. antallet, som skal nås af hele programmet).

Kvalitativ analyse

Målsætningen for Prioritet 2 er at styrke områdets generelle rammebetingelser samt sikre en bæredygtig udvikling af områdets natur, miljø og energi.

Der er i 2009 godkendt 6 projekter under Prioritet 2, og dermed er målsætningen på 7 projekter næsten nået. Der er en lidt ujævn fordeling af projekterne på indsatsområderne i forhold til målsætningerne. Der er ikke i 2009 godkendt projekter indenfor indsatsområde 2.1 "Udvikling af menneskelige ressourcer" mod en målsætning på 3 projekter, mens der er godkendt 4 projekter indenfor indsatsområde 2.2 "Bæredygtig natur- og miljøudvikling", hvor målsætningen er 1 projekt (for detaljer se tabel på indsatsområdeniveau, afsnit 2.1).

Samlet set må antallet af godkendte projekter under denne prioritet anses som værende tilfredsstillende udgør en markant forbedring i forhold til 2008, hvor et enkelt projekt blev godkendt på baggrund af en målsætning på 5 projekter.

I ovenstående tabel over indikatorerne for Prioritet 2 fremgår det, at resultaterne for 2009 er blandede. Nogle indikatorer er overopfyldte, mens andre ikke har nået målsætningen. Flere faktorer kan gøre sig gældende. Dels gælder det her som ved Prioritet 1, at overopfyldelsen kan skyldes forskelle i forståelsen af de enkelte indikatorer. Dels er aktivitetsresultaterne for 2009 påvirket i

negativ retning af det lave antal godkendte projekter under prioriteten i 2008. Det medfører at kun få projekter er kommet i gang med deres aktiviteter i 2009.

Der er indtil nu i alt igangsat 2 projekter under Prioritet 2. Det ene projekt er under indsatsområde 2.1 "Udvikling af menneskelige ressourcer", mens det andet falder under indsatsområde 2.4 "Transport og logistikudvikling".

På trods af de relativt få igangsatte projekter og deraf følgende blandede resultater, er det positivt at erfare at det også under denne prioritet er lykkedes at engagere et højt antal virksomheder i netværk indenfor grænseoverskridende produkter.

3.3.2 Væsentlige problemer der har gjort sig gældende, og hvordan de er blevet løst

Udover de under punkt 3 nævnte udfordringer har der ikke været problemer.

Igangværende projekter under Prioritet 2

Her følger en beskrivelse af igangværende projekter under Prioritet 2. Yderligere information om projekterne kan findes på hjemmesiden under menupunktet Projekter/Godkendte projekter

MINT akademiet – Elevakademi i Matematik, IT, Naturvidenskab og Teknologi	
Indsatsområde	2.1 Udvikling af menneskelige ressourcer
Leadpartner	 University of Applied Sciences Flensburg
Projektpartner	 Center for Matematikkens og Naturvidenskabernes Didaktik, Syddansk Universitet
Projektperiode	01.01.2009 – 31.12.2011
Tilskud	526.325 €
Projektbeskrivelse: Projektet vil øge antallet af studerende på de såkaldte MINT-fag. Sammen vil parterne arrangere forskellige kurser og workshops, som bliver i form af laboratorieforsøg, pigekurser med fokus på fysik, matematik og elektronik, hjælp til elever i studieprojekter samt en raketfestival, hvor skoleelever kan bygge metalraketter, og gymnasieelever kan analysere raketternes virkning mv. Via speciale efteruddannelseskurser for undervisere og lærere på seminarierne samt udvikling af forsøgsvejledninger og baggrundsmateriale til skole- og gymnasieelever vil projektpartnerne skabe et bedre grundlag for undervisningen inden for MINT-fagene.	
Aktiviteter i 2009: <u>Arbejdspakke 1</u> Såvel sonderinger vedrørende mulige forsøgstilbud i de deltagende fagområder som optimering og modificering af disse er i stor udstrækning afsluttet. Helt nye tilbud til skoleelever er udviklet i området forsøgsteknik: Parfumefremstilling og biodieselfremstilling og i området virksomhedsinformatik: Kærlighed til matematik. I Odense åbnes der i foråret 2010 et it-laboratorium for gymnasieelever og datalogistuderende.	
<u>Arbejdspakke 2</u> Ved FH Flensburg blev der udbudt 46 elevkurser i bioteknologi, kommunikationsteknologi og forsøgsteknik med i alt 780 deltagere. For lærerstuderende og lærere blev der udbudt og gennemført 4 efteruddannelsesaktiviteter. Hvert år afvikles projektet "Sail-Ing". Her var der en gang om ugen deltagelse af 21 mandlige elever. Der blev arrangeret yderligere en projektuge i november i bioteknologi og forsøgsteknik for kvindelige elever med deltagelse af 19 elever. Den 22. oktober blev der for første gang gennemført en snus-til-studiet-dag med 56 kvindelige elever. I perioden 6.-10.07.2009 blev der ved FH Flensburg og Syddansk Universitet afholdt "International biotechnology workshop" med deltagelse af 18 elever fra Sverige, Finland, Polen, Danmark og Tyskland. Omkring 40 gymnasieelever har gjort brug af Syddansk Universitets tilbud om støtte til eksperimentelle studieprojekter.	
<u>Arbejdspakke 3</u> Undervisningsmateriale henholdsvis revideret og nyudviklet. Bl.a. er undervisningsmateriale om raketfysik og Werner von Braun under udvikling. Forberedelse og planlægning af empirisk materiale	

er afsluttet og data indsamles i 2010.

Arbejdsplan 4

Skoleforsøgene "Raketbyggeri" er gennemført med deltagelse af 13 lærere og deres klasser.

CB Log – Cross Border Logistics	
Indsatsområde	2.4 Transport og logistikudvikling
Leadpartner	 WiREG Flensburg/Schleswig mbH
Projektpartnere	 Fachhochschule Flensburg Udviklingsråd Sønderjylland (URS) EUC Syd
Projektperiode	01.04.2009 - 30.09.2012
Tilskud	687.554 €
Projektbeskrivelse: Logistikbranchen i Slesvig-Holsten og Danmark, har en fremtrædende betydning for erhvervsvirksomhedernes tilstedeværelse, beskæftigelse og værditilvækst. Projektet fokuserer på udviklingspotentialer indenfor logistik i region Schleswig-Syddanmark. Desuden vil de eksisterende logistikkompetencer i regionen blive samlet i en grænseoverskridende klynge for logistik, kvalificering og forskning, der kan optræde målrettet og hensigtsmæssigt indadtil og udadtil, f.eks. på relevante messer. Gennem projektet udvikles en strategi, der med udgangspunkt i regionens styrker og svagheder skal oprette, udvikle og vedligeholde en fælles logistikregion.	
Aktiviteter i 2009: <u>Arbejdsplan 1</u> Analysestrukturen er blevet etableret og metoden baseret på desk-research er fastlagt med mulighed for kvantitativ udvidelse. Dataindsamlingen er begyndt og tekstudarbejdelsen er blevet indledt. Faglig dialog med interesseorganisationer og andre initiativer er blevet gennemført. Hos danske projektpartnere er eksterne rådgiverydelser indkøbt. Den tyske projektleder hos WiREG har i Hamborg gennemført samtaler med forskellige analyseinstitutter, som har udarbejdet den seneste logistikanalyse fra 2005. Gennem kontakt og koordinering med ministerier, statistikinstitutioner og myndigheder søges parallel analysearbejde undgået.	
<u>Arbejdsplan 2</u> Der er gennemført indledende overvejelser om struktureringen af markedsføringsarbejdet. Den tyske Leadpartner WiREG har præsenteret projektet CB-Log i tidsrummet 11.-15. maj 2009 på Transport- og Logistikkongressen i München og den 14. november 2009 på logistikkongressen Schleswig-Holstein. På baggrund af indhentede tilbud er der indgået kontrakt med et bureau om udvikling af en CB-Log brochure, reklamemateriale, messestand og roll-up. Dette materiale er blevet fremstillet og 200 brochurer er blevet udsendt til logistikvirksomheder. Derudover er der blevet udviklet en hjemmeside på www.cb-log.de og www.cb-log.dk . Forberedelsen af yderligere markedsføringstiltag er blevet indledt, og med hjælp fra studerende fra Fachhochschule Flensburg bliver logistikvirksomheder telefonisk informeret om CB-Log projektet. Messedeltagelse i 2010 er under planlægning.	
<u>Arbejdsplan 3</u> Projektpartnerne har dannet sig et overblik over det tyske og danske uddannelsessystem og har færdiggjort beskrivelsen af det danske uddannelsessystem. En liste over uddannelsesinstitutioner i regionen indenfor logistik er blevet udarbejdet. I forbindelse med et tænketanksmøde blev der udtrykt ønske om udvikling af uddannelsesmoduler for ufaglært arbejdskraft i logistikvirksomheder. På baggrund heraf har projektpartnerne undersøgt hvilke tilbud der indtil videre er udbudt i Tyskland og Danmark.	
<u>Arbejdsplan 4</u> Der er blevet etableret en tænketank med 24 medlemmer fra tysk og dansk side, som repræsenterer virksomheder, brancheorganisationer, uddannelsesinstitutioner og forvaltningsmyndigheder med relation til transport- og logistikerhvervet. Der er blevet afholdt to tænketanksmøder. Efter en præ-	

sentationsrunde er medlemmerne af eksterne indlægsholdere blevet informeret om udviklingen indenfor logistikbranchen. Desuden blev et tysk-hollandsk projekt (Dryport Logistikcentrum Coevorden) præsenteret. Disse præsentationer har fungeret som input for det videre strategiarbejde i tænketanken.

3.3 Prioritet 3: Samarbejde i hverdagen og funktionel integration i grænseregionen

3.3.1 Opfyldelse af mål og analyse af resultater og forløb

Oplysninger om de fysiske og finansielle resultater vedrørende det prioriterede tema

INTERREG-Sekretariatet har i 2009 i alt modtaget fire projektsøgninger under Prioritet 3, hvoraf den ene var en ansøgning om tillægsbevilling. Alle disse blev godkendt.

Der er i alt igangsat 5 projekter under Prioritet 3, der har haft følgende resultater:

INDIKATORER		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I ALT
Indikator 1010	Resultat	0	52	100							152
Antal afholdte workshops og møder	Mål	45	180	225	180	90	90	90	0	0	900
Indikator 1011	Resultat	0	580	895							1475
Antal deltagere i arrangementer	Mål	250	1000	1250	1000	500	500	500	0	0	5000
- heraf kvinder	Resultat	0	356	527							883
	Mål	100	300	400	400	300	200	200	100	0	2000
Indikator 1012	Resultat	0	6	44							50
Netværk på langt sigt	Mål	0	2	8	5	5	5	15	10	0	50
Indikator 3001	Resultat	0	2	2,5							4,5
Antal nye arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	10	10	100
- heraf kvinder	Resultat	0	1,5	1,5							3
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
Indikator 3002	Resultat	0	2	3,5							5,5
Antal bevarede arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	0	20	100
- heraf kvinder	Resultat	0	1	3,5							4,5
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
Indikator 3003	Resultat	0	1	2							3
Antal nye studier og analyser	Mål	0	5	5	5	2	3	0	0	0	20
Indikator 3004	Resultat	0	6	39							45
Antal fælles grænseoverskridende strategier	Mål	0	0	5	5	5	5	2	1	2	25
Indikator 3005	Resultat	0	6	40							46
Antal nye fælles produkter og serviceydelser	Mål	0	2	2	2	1	1	1	1	0	10
Indikator 3006	Resultat	0	17	36							53
Antal nye fælles informations- og markedsføringstiltag	Mål	0	3	2	1	1	1	1	1	0	10
Indikator 3007	Resultat	0	0	0							0
Antal støttede virksomhedsnetværk indenfor grænseoverskridende produkter	Mål	0	1	2	2	2	1	1	1	0	10
Indikator 3008	Resultat	0	5	40							45
Antal nye interkulturelle tilbud	Mål	2	3	5	5	2	3	2	2	1	25

Målangivelserne er de sammenlagte tal for hele programmet (dvs. antallet, som skal nås af hele programmet).

Kvalitativ analyse

Målsætningen for Prioritet 3 er at sikre den nære grænseregions fortsatte konkurrencekraft igennem fokusering på de udfordringer, som særlig denne del af programområdet står over for.

Målet på 8 godkendte projekter i 2009 under Prioritet 3 blev ikke nået. I alt er 4 projekter godkendt. Projekterne fordeler sig rimelig jævnt på indsatsområder i forhold til målsætningerne (for detaljer se tabel på indsatsområdeniveau, afsnit 2.1).

I 2008 var der ligeledes problemer med at nå de opsatte mål for antallet af projekter, hvilket peger på et behov for at arbejde mere fokuseret med denne prioritet. Denne situation afspejles i ovenstående indikortabel over aktiviteter, hvor resultaterne er blandede. Det relativt lave antal af projekter påvirker tallene i negativ retning. Samtidig kan den førnævnte problemstilling med forskellige forståelser af definitionen af indikatorerne også medføre, at nogle mål er overvurderede her. Det kan dog konkluderes, at det alligevel er lykkedes at nå målene på en række indikatorer. Særligt kan det fremhæves at de godkendte projekter har haft succes med at skabe langsigtede netværk og nye fælles grænseoverskridende strategier samt at det takket være paraplyprojektet "Kulturbro", der støtter mikroprojekter inden for kultur, ungdom, sport og sprog, er lykkedes at udbyde et højt antal af interkulturelle tilbud.

Der er ind til nu igangsat i alt 5 projekter under Prioritet 3. Projekterne falder langt overvejende under indsatsområde 3.1 "Kultur, sprog og gensidig forståelse". Kun et enkelt projekt falder under et andet indsatsområde, nemlig 3.4 "Administrativt og myndighedssamarbejde".

Det er positivt at projektpartnerne repræsenterer en bred vifte af aktører i den grænsenære region. De relevante kommuner spiller en stor rolle, men en række andre aktører er også aktive. Det gælder bl.a. kulturinstitutioner og -foreninger samt uddannelsesinstitutioner.

3.3.2 Væsentlige problemer der har gjort sig gældende, og hvordan de er blevet løst

Udover de under punkt 3 nævnte udfordringer har der ikke været problemer.

Igangværende projekter under Prioritet 3

Her følger en beskrivelse af igangværende projekter under Prioritet 3. Yderligere information om projekterne kan findes på hjemmesiden under menupunktet Projekter/Godkendte projekter.

Kulturbro	
Indsatsområde	3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse
Leadpartner	 Sønderborg Kommune, Fagcenter kultur og fritid
Projektpartnere	 Kulturbüro der Stadt Flensburg Kulturstiftung des Kreises Schleswig-Flensburg (Schleswig) Stiftung Nordfriesland (Husum) Haderslev Kommune, Erhvervs- og kulturservice / Kultur og fritid Tønder kommune, Erhvervs- og arbejdsmarkedsforvaltningen samt Kultur- og fritidsforvaltningen Aabenraa Kommune, Kultur og fritid
Projektperiode	01.07.2008 – 31.08.2010
Tilskud	634.061 €
Projektbeskrivelse: Projektet Kulturbroen skal fungere som et paraplyprojekt, der støtter og rådgiver mindre projekter (såkaldte mikroprojekter) inden for områderne kultur, ungdom, sport eller sprog. Herigennem kan borgere og kulturaktører i Region Sønderjylland-Schleswig bidrage til at fremme den interkulturelle dialog og styrke den fælles identitet hen over grænsen. Formålet med Kulturbroen er at nedbryde mentale barrierer samt skabe åbenhed, fælles kulturel identitet og sammenhold på tværs af landegrænsen og nationale tilhørsforhold. Projektet skal desuden bidrage til at udvikle en kulturel infrastruktur for alle parter i det dansk-tyske kultursamarbejde. Derudover skal nye netværk skabes, udvikles og vedligeholdes.	
Aktiviteter i 2009: <u>Arbejdsplan 1</u> I løbet af 2009 er der blevet gennemført informationsarrangementer i Haderslev og Aabenraa	

Kommuner, i Kulturstiftung Nordfriesland, Jahresversammlung der Kreis Jugendring Kreis Nordfriesland, Kreis Schleswig-Flensburg, i dansk-tysk biblioteksforum, ved Sønderjysk Firmaidræts årsmøde, ved møde for studerende og undervisere fra Roskilde Universitetscenter, ved dialogmøde med kulturmister Carina Christensen, ved møde for tidligere ledende kulturchefer, ved særmøder for nye forvaltningsansatte eller andre interesserede. Der har været afholdt et ekstra møde med forvaltningschefer inden for skoleområdet på vestkysten for at bidrage til styrket samarbejde i den vestligste del af regionen og i den norsk-svenske grænseregion Arko for politikere og kulturaktører. Ved alle disse arrangementer er Kulturbro-Kulturbrücke blevet præsenteret, og tilhørerne er blevet informeret om kriterier for støtte. Kulturbrosekretariatet har ved alle lejligheder tilbudt hjælp til at udforme projekt eller finde projektpartner.

Der er desuden blevet afholdt et særligt informationsarrangement for lærere og et projektlederseminar for nuværende og potentielt kommende projektpartnere. Ved at afholde arrangementer, der er målrettet bestemte grupper kan der opnås en langt mere specifik networking, hvilket ligeledes afspejledes i antallet af ansøgninger på baggrund af disse arrangementer.

Løsningen med decentrale informationsarrangementer er som nævnt i årsrapporten 2008 blevet valgt i stedet for en samlet opstartskulturkonference, fordi det i højere grad har givet mulige projektansøgere lejlighed til personlig rådgivning, ligesom de decentrale informationsarrangementer har betydet at flere har deltaget, fordi der har været kortere at køre for den enkelte.

Arbejdsplan 2

I foråret 2009 har faggruppen for Kultur og Faggruppen for Ungdom og Sport hver holdt møde tre gange, og i efteråret er der afholdt møde 2 gange i Ungdom og Sport og 3 gange i Kulturfaggruppen. Ved møderne i faggrupper og udvalg er 62 ansøgninger blevet behandlet. Udvalget for Kultur, Kontakt og Samarbejde har på basis af Kulturfaggruppens anbefalinger bevilget tilskud til i alt 39 projekter heraf er 5 flerårige. Udvalget for Kultur, Kontakt og Samarbejde har afholdt møde seks gange i løbet af foråret. Ud over de behandlede ansøgninger har Regionskontoret behandlet en række ansøgninger, der af den ene eller anden grund er blevet trukket tilbage.

Der er blevet gennemført 137 personlige og telefoniske rådgivninger fra projektsekretariatet. Mange af de bevilligede projekter har fået intensiv rådgivning i ansøgningsforløbet. Hertil kommer en lang række af rådgivninger i de enkelte partnerforvaltninger. Projektsekretariatet mærker en stigende interesse for rådgivning både før og efter bevilling af puljemidler.

Arbejdsplan 3

Regionskontoret har på politisk foranledning taget initiativ til at udarbejde tre ansøgninger i samarbejde med projektpartnere. Dels til projektet "Prof. Dr. ABC går i skole", hvor pilotfasen og 1. modul af projektet med succes blev gennemført i 2009. Dels til projektet: "Sprog i Børnehøjde-Sprache auf Kinderhöhe", som fandt sted den 31.10.09. På konferencen præsenterede repræsentanter fra en række grænseregioner deres bedste sprog- og kulturprojekter til gensidig inspiration. Og dels til projektet "Mobilfestival", der skulle give inspiration til nye samarbejdsformer mellem partnerklasser men også styrke et politisk formuleret ønsket om udvidet samarbejde mellem IQSH og CFU.

Projektsekretariatet samarbejder tæt med det politiske udvalg Kultur, Kontakt og Samarbejde, der er styregruppe for projektet. I udvalget sidder en politisk repræsentant fra hver af partnerforvaltningerne bag Region Sønderjylland-Schleswig. Dette sikrer en god vekselvirkning mellem de respektive kommunale prioriteringer og de bevilligede Kulturbro-Kulturbrücke projekter. Samspillet med udvalg påvirker i høj grad projektrådgivningen. Således lægger udvalget stor vægt på netværksdannelse. For bl.a. sportsprojekter betyder det, at projektsekretariatet fraråder rene turneringsprojekter uden væsentlige netværksdannende elementer. Projektleder og projektmedarbejderen har fulgt bevilligede projekter på tæt hold og også været til stede ved flere af aktiviteterne.

Der er også uden for regionen interesse for Kulturbroprojektet. Aktører i Femern-Bælt-Regionen har udtrykt interesse for Kulturbro-Kulturbrücke og vil gerne udarbejde et lignende projekt. Ligeledes har Helle Barsøe været i svensk-norske grænseregion Arko for at informere om projektet for kommunale politikere.

Live - Parallel læring i grænseregionen

Indsatsområde

3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse

Leadpartner	 VUC Sønderjylland (Haderslev)
Projektpartnere	 Volkshochschule Husum Volkshochschule Schleswig Volkshochschule Flensburg Volkshochschule Rendsburger Ring
Projektperiode	01.07.2008 - 30.06.2011
Tilskud	903.911 €
<p>Projektbeskrivelse: Projektet "Live - Parallel læring i grænselandet" sigter på at forbedre lærings- og videreuddannelsesstilbud i regionen med særligt henblik på sprogkurser (dansk-tysk, tysk-dansk). Via en ny fjernundervisningsteknik, hvor forskellige lokaliteter i grænseområdet forbindes virtuelt, skal grænseoverskridende parallel sprogundervisning muliggøres. For eksempel kan en dansklærer i Danmark undervise kursusdeltagere i flere forskellige byer på anden side af grænsen og omvendt. Konceptet kan bidrage til at afhjælpe en mangel på dansklærere på (voksen-)uddannelses- og videreuddannelsesinstitutioner til at undervise tyskere i dansk. Desuden vil der kunne afholdes flere kurser, da disse ikke aflyses pga. manglende tilmeldinger.</p>	
<p>Aktiviteter i 2009: <u>Arbejds pakke 1</u> Styregruppen er etableret i henhold til projektbeskrivelsen. Der har ikke været afholdt møder pga. manglende bevilling i perioden 01.07. -30.09.2008. Projektkoordinatorer og andre medarbejdere er udnævnt. En ekstern evaluator er valgt af leadpartner. Der har været afholdt opstartseminar den 15. og 16. september 2008 med emnerne særlig pædagogik ved parallelundervisning, anvendelse af smartboard og undervisningen i praksis. De involverede lærere har dannet arbejdsgrupper. I 2009 har der været afholdt styregruppemøde den 25. juni 2009 og forberedende møder med styregruppen op til den officielle indvielse på følgende datoer: den 26. februar, 9. marts, 16. marts og 23. marts. Der har været afholdt udviklingsseminar for styregruppen og projektlærerne den 8. – 9. oktober og styregruppemøde den 30. november.</p> <p><u>Arbejds pakke 2</u> Der er etableret 8 klasseværelser med teknisk udstyr til parallelundervisning. Det er på de 4 destinationer syd for grænsen og nord for grænsen lokaler i Haderslev (2) samt i Sønderborg og Aabenraa.</p> <p><u>Arbejds pakke 3</u> Den 06.02 var der efteruddannelse af tyske lærere i Flensburg i Skab-Let (værktøj og platform til at fremstille digitale lærematerialer på). Der er endvidere afholdt introduktionsarrangementer for yderligere VHS lærere den 27.5 og 29.5 for at give indsigt i betjeningen af og mulighederne ved "undervisning via videokonference". Der er endvidere afholdt kursus den 02.09., 23.11., 4. 12. Som nævnt har der været opstartseminar den 15. og 16.9 i Haderslev, 1.10 i Husum og 30.10 pr. videokonference. Endvidere også den 26.11. pr. videokonference. Det har resulteret i flere arbejds møder mellem den tyske og den danske projektleder for at drøfte udviklingen af kursuskoncepter og materialer. I 2009 har der været afholdt møder den 26. marts og den 12. Juni. Der har desuden været løbende opkoblinger mellem de aktuelle hold, der fremgår af vedlagte "Kurse der Lehrkräfte 2009". Vedrørende fremstilling af undervisningsmaterialer er platformen "Skab-Let" præsenteret og afprøvet til brug ved udviklingen af et særligt grænselands-curriculum. På konferencen den 8. – 9. Oktober har der været afholdt et "Skab-let" kursus som opfølgning på kurset fra 6. februar. Der blev ligeledes afholdt et kursus i anvendelse af Notebook/Smartboard. Styregruppen nedsatte på deres møde den 30. november et team af lærere på tværs af grænsen, der udvikler et tema "Arbejde og uddannelse i grænselandet". Temaet offentliggøres på platformen www.irsam.dk og skal anvendes i parallelundervisningen.</p> <p><u>Arbejds pakke 4</u> Inden for rammerne af det ordinære kursusprogram har der allerede været en række prøveopkoblinger. (Også selvom den officielle start på dette arbejdsprogram først startede den 01.04.2009). Opkoblingerne har fundet sted den 20.11., 27.11., 4.12., og 16.12. I forhold til opkoblingerne i 2009, se arbejds pakke 3. I tilknytning til opkoblingerne arbejdes der med en mere intensiv udnyttelse af</p>	

de interaktive tavler og den dermed forbundne Note-book software. Der har som beskrevet været afholdt kurser i Skab-let, notebook og smartboard i efteråret 2009. Projektlærerne har dannet netværk og arbejdsgrupper i forhold til de skematekniske muligheder, der fremgår af oversigten beskrevet i punkt 2 B, og der er desuden igangsat et formaliseret samarbejde mellem bl.a. Haderslev-Rendsborg og Tønder- Flensborg. Og som beskrevet i arbejdsplanen 3 har styregruppen nedsat en et team, der skal arbejde med et grænselandstema.

Arbejdsplan 5

Der har været afholdt flere interne møder for at informere medarbejdere og deltagere om projektet. Den 11.11. blev projektet præsenteret på en tysk-dansk lærerkonference i Aabenraa. Der har været afholdt projektindvielse den 24. marts med deltagelse af borgmestre og viceborgmestre fra Husum, Flensborg, Slesvig og Rendsborg. Den danske side var repræsenteret ved borgmestrene i Haderslev og Aabenraa. Desuden blev projektet præsenteret i faggruppen for "Sprog og interkulturel forståelse" den 22.04 og ved forskellige arbejdsplaner, bl.a. Tønder kommune den 03.06 og for Regionskontoret Sønderjylland/ Slesvig og Info Center Grenze den 19.02 og Alu Cluster den 11.05 for at undersøge mulighederne for et samarbejde. Projektet er derudover præsenteret på årsforsamlingen for "datyl" (Dansk-tysk lærerforening) den 05.03. i Flensborg. Den 18.02 fik andre VHS'ere i regionen indblik i projektet ved en konference i Rendsborg (MuG), og den 13.05 blev skolerne i Rendsborg tilbudt et samarbejde med projektet. Der er oprettet en hjemmeside til projektet på adressen www.projekt-live.eu. Hjemmesiden er stadig under udvikling.

Til den interne kommunikation i projektet anvendes en enkel og betjeningsvenlig platform. Den ligger på adressen www.netvuc.dk. Desuden er der til lærergruppen udarbejdet en manual med tips og henvisninger til undervisning pr. videokonference.

Eksternt er projektet blevet præsenteret:

- Den 3. september og den 12. oktober for Karen Margrethe Pedersen SDU, Institut for Grænseregionsforskning. Hun var desuden oplægsholder på udviklingskonferencen den 8.oktober.
- Den 10. november for Aabenraa Kommune, Andreas Ott og Bettina Erichsen, der selv deltager i et Interreg 4 A projekt sammen med Sønderborg Kommune og Stadt Flensburg.
- Den 26. november for Kreis Nordfriesland, Silke Hansen.

Den 3. december for Stadt Flensburg, Gorm Casper, ansvarlig for projektet Ganzjahres-Erlebnisregion.

Arbejdsplan 6

(Supplerende benyttelse i fritimer - tidsrum: 01.04.2009 - 30.06.2011) Projektet er som nævnt blevet præsenteret for Alu Cluster den 11. maj og Tønder Kommune den 3. juni 2009 med henblik på et samarbejde. Konceptet er desuden præsenteret for andre aktører i regionen for at undersøge behovet for videokonferencer.

Arbejdsplan 7 – Evaluation – Zeitraum: 30.06.2009-30.06.2011

På grund af den forsinkede opstart har der ikke været afholdt møde med evaluator, men der er valgt evaluator: Ole Holst, direktør for Formidlingscentret og tidligere evaluator af EU projekter.

Blandt naboer	
Indsatsområde	3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse
Leadpartner	 Bund Deutscher Nordschleswiger, Aabenraa
Projektpartnere	 Sydslesvigsk Forening, Flensburg
Projektperiode	01.03.2009 – 31.03.2011
Tilskud	517.022 €
Projektbeskrivelse:	
Dette informations- og formidlingsprojekt skal medvirke til, at befolkningen i grænseregionen får en større viden om menneskene og indsigt i livet på den anden side af grænsen. I projektet samarbejder det danske mindretal syd for grænsen og det tyske mindretal nord for grænsen med en række mediepartnere for at opnå et større vidensniveau om den anden side af grænsen i hele befolkningen. I starten af projektet udarbejdes et emnekatalog, som skal udvides i løbet af projektperioden.	

Artiklerne/temasiderne, der efterfølgende produceres ud fra disse emner, offentliggøres udover i de tre aviser også i andre medier. Projektpartnerne vil yderligere opbygge en hjemmeside, på hvilken alle temasider offentliggøres. Desuden skal der fremstilles hæfter med udvalgte temaartikler, f.eks. til undervisningsbrug. Ligeledes skal der opbygges og vedligeholdes en grænseoverskridende kultur- og aktivitetskalender med de aktuelle kulturelle tilbud i grænseregionen. Herved skal indbyggerne i regionen få øjnene op for disse tilbud, gøre brug af dem og på denne måde lære endnu mere om og af naboen.

Aktiviteter i 2009:

Arbejdspakke 1

Planlægning og styring af projektet: Fremstilling af emnekataloget, kontakt til andre medier, administration, følgruppemøder, koordination, pr-aktioner.

Arbejdspakke 2

Fremstilling og udbredelse af information: hver uge fremstilling af projektsider, folder, hjemmeside, Kontakt til læseren/læserservice, arrangementskalender.

Arbejdspakke 3

Evaluering (ikke gennemført endnu)

Mindretalsliv – når historie bliver konkret	
Indsatsområde	3.1 Kultur, sprog og gensidig forståelse
Leadpartner	 Museum Sønderjylland
Projektpartnere	 SSF – Dannevirke Museum, Flensburg Kulturstiftung Kreis Schleswig-Flensburg Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig – Studiefællesskabet BDN Deutsche Museen + Archiv- und Forschungsstelle, Aabenraa
Projektperiode	01.01.2009 – 31.12.2011
Tilskud	429.969 €
Projektbeskrivelse:	
<p>Projektparterne vil indsamle genstande og andre konkrete vidnesbyrd om mindretallenes historie og liv fra 1920 til i dag. De pågældende genstande og vidnesbyrd skal bidrage både til opbygning af samlinger og udstillinger i grænselandets fem historiske institutioner. Endvidere vil der blive lavet en dokumentation af mindretalslivet i dag. Dette gælder både fælleslivet og det personlige liv som mindretals-tilknyttet med bred fokus på livet i et flernationalt og flerkulturelt grænseland. Desuden vil erindringer blive indsamlet for at tegne et bredt og alsidigt billede af livet i grænselandet i tiden efter 1945. Disse fortællinger om personer og familier i mindretallenes historie, om mindretalsliv og -identitet, om livet i grænselandet, om sprog, skikke og andre kulturelementer vil blive sammenskrevet til en erindringsbog. Det indsamlede materiale vil blive anvendt til en bred formidling af mindretallenes historie. Formidlingen skal ske gennem nye fortællinger på museer og arkiver, til børn og unge, i form af et "virtuelt museum" samt i form af en fælles kulturarv bestående af genstande, arkivalier, interviews, AV-dokumentation mv., som bevares for eftertiden.</p>	
Aktiviteter in 2009:	
<u>Arbejdspakke 1</u>	
<p>Indsamlingsprojektet skulle i 2009 indsamle genstands- og billedmateriale fra grænselandet, primært fra de to mindretals historie og liv siden 1945, såvel fra institutioner og fællesskaber som fra private hjem. Som den ene medarbejder udpegedes museumsleder Ruth Clausen, Deutsches Museum Nordschleswig med ansættelse på deltid i perioden efterår 2009-forår 2009, svarende til ca. 6 månedsværk, ligesom man besluttede at rette henvendelse til cand.mag. René Rasmussen, Tønder, der havde arbejdet for Danevirke Museum i pilotprojektet 2006, som den anden medarbejder. Som tovholder på projektet valgtes Peter Dragsbo.</p>	

Arbejdspakke 2

Erindringsprojektet, skal primært søge at indsamle erindringsstof gennem netværker i de to mindretal samt gennemføre planlagte "erindringsværksteder". Der pegedes her på en evt. interesseret og kvalificeret historiker, og arkivleder Lars Henningsen, DCB – Arkiv- og Studiefdelingen udpegedes som tovholder. Erindringsprojektet blev ændret fra en bred indsamling gennem "erindringsværksteder" og lignende til en målrettet optagelse af 25 interviews, gennemført efter en fælles skabelon af en professionel journalist (Flemming Nielsen, tidligere DR-Syd). Efter erfaringer med vanskeligheden med egentlige "erindringsværksteder" prioriterede man efterlysning af materiale og personer gennem projektets offentligheds møder og øvrige netværk.

Arbejdspakke 3

Det egentlige arbejde på udstillingerne begynder først, når indsamlingsprojektet er afsluttet. Kun for Danevirke Museet er der begyndt med forarbejdet på udstillingskonceptet.

Arbejdspakke 4

Dokumentationsprojektet, som i 2009 skulle følge en del af et år i grænselandet med etnologisk samtidsdokumentation og deltagerbeskrivelse fra livet i grænselandet, primært de to mindretal i hverdag og fest, i fællesskaber og privatliv, ledsaget af samtidig filmdokumentation. Til projektet vedtoges at søge efter en egnet etnolog med dybt kendskab til grænselandets nyere historie – og samtidig besluttedes det at tage kontakt til egnede film/mediefolk. Som tovholder for dette projekt udpegedes museumsinspektør Inge Adriansen, Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot. Den til dokumentationsprojektet knyttede medie/film person, der oprindeligt var tænkt som en selvstændigt arbejdende "researcher" blev, for at styrke projektets effektivitet og ressourcer, knyttet tæt til projektets etnolog, samtidig med, at det besluttedes at gennemføre dokumentation af de to mindretals valgkampe, som kom til at foregå i undersøgelsesperioden – og hvor projektet havde en chance for at dokumentere en side af mindretallenes fællesliv, som kun fås hvert 20. år.

Arbejdspakke 5

På styregruppens første møde valgtes overinspektør Peter Dragsbo, Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot som projektleder og Dr. Matthias Scharl, Kulturstiftung Schleswig-Flensburg som stedfortrædende projektleder. Desuden nedsattes en styregruppe, der i det daglige sammen med projektledelsen skulle stå for alle væsentlige beslutninger vedr. indhold og målsætninger, tidsplan og økonomi, ansættelser og afskedigelser mv. I styregruppen indtrådte

- Overinspektør Peter Dragsbo, Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot
- Museumsinspektør Inge Adriansen, Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot
- Generalsekretær Jens A. Christiansen, Sydslesvigsk Forening
- Generalsekretær Uwe Jessen, Bund Deutscher Nordschleswiger
- Direktør Matthias Scharl, Kulturstiftung Schleswig-Flensburg
- Museumsleder Nis Hardt, Danevirke Museum
- Museumsleiter Ruth Clausen, Deutsches Museum Nordschleswig
- Immo Doege, Deutsches Schulmuseum, Aabenraa/ Apenrade
- Arkivleder Lars Henningsen, Det danske Centralbibliotek: Arkiv- og Studiefdelingen
- Archivleiter Frank Lubowitz, Archiv- und Forschungsstelle der Deutschen Volksgruppe

Desuden besluttedes, at den til projektet knyttede Interreg-rådgiver Thede Boysen samt de to økonomiansvarlige, Susanne Sjøholm, Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot (for leadpartner) og Jens Søren Jess, Sydslesvigsk Forening (som ansvarlig for regnskabs- og budgetføring syd for grænsen) fremover skulle deltage i styregruppens møder. Immo Doege er siden efter eget ønske udtrådt af styregruppen, og samtidig har Ursula Sass, Bund Deutscher Nordschleswiger siden efteråret 2009 deltaget i møderne som delansvarlig for økonomien i BDN.

Arbejdspakke 6

Offentlighedsarbejdet, der i projektbeskrivelsen omfattede både offentligheds møder og "værksteder" er blevet koncentreret om halvårlige offentligheds møder, samtidig med, at der som nævnt er indgået aftale med de to mindretalsaviser om publicering af artikler. Der er etableret en hjemmeside, men kontakten til offentligheden foregår p.t. især gennem netværk i mindretallene og gennem respons på artikler og nyheder i medierne.

Grænsetrekanten	
Indsatsområde	3.4 Administrativt og myndighedssamarbejde
Leadpartner	 Stadt Flensburg
Projektpartnere	 Aabenraa Kommune Sønderborg Kommune
Projektperiode	01.01.2009 – 31.12.2011
Tilskud	399.385 €
Projektbeskrivelse:	
<p>Gennem projektet skal der institutionaliseres en tættere samarbejdsstruktur mellem projektpartnerenes forvaltninger. Byernes ledende politikere har udpeget følgende samarbejdsområder som værdifulde: infrastruktur, turisme, miljøpolitiske spørgsmål, erhvervsfremme, beskæftigelse, regional planlægning, kultur, fælles events og fælles arrangementer. En koordinationsgruppe skal inden for disse forskellige arbejdsområder tage initiativ til langvarige samarbejdsprojekter. Sammen med de ansvarlige forvaltningsenheder analyserer koordinationsgruppen samarbejds potentialet, nedsætter arbejdsgrupper og organiserer workshops. I opstartsfasen overtager koordinationsgruppen også koordineringen af de enkelte arbejdsgrupper. På årlige samarbejds møder skal projekterne præsenteres og derved fremme samarbejdet mellem de tre kommuner/byer. Desuden skal der på alle forvaltningsniveauer indsamles allerede eksisterende samarbejds ideer, hvis omsættelighed skal undersøges og i givet fald sættes i gang ved hjælp af samtalerunder. I det videre forløb skal der vha. gæstebesøg og informative besøg dannes et netværk til erfaringsudveksling, identifikation og overførsel af „best-practice“ eksempler.</p>	
Aktiviteter i 2009:	
<u>Arbejds pakke 1</u>	
<p>I alle tre kommuner blev der gennemført en analyse, som skulle afdække bestående samarbejde mellem kommunerne, på hvilke områder, der tidligere har været samarbejde, og hvor medarbejderne fra de forskellige fagområder kunne se mulighed for samarbejde. Der har været samtaler inden for infrastruktur, miljø (Project Zero) og borgerservice. Infrastruktur og miljø er blevet vedtaget som indsatsområder af den politiske styringskonference, allerede inden der blev søgt om projektet. Borgerservice derimod er et forslag fra projektledelsen, som skal forelægges styringskonferencen til beslutning på et senere tidspunkt. I ingen af de analyserede områder fandtes der i forvejen samarbejde mellem projektpartnerne. De medarbejdere, som deltog i samtalerne, havde mange projekt ideer, og der viste sig at være mange overlapninger, hvor et samarbejde var oplagt. I analysens nuværende form peges der på cirka seks projektgrupper, som kan påbegynde deres arbejde inden for de nærmeste uger. Der er endvidere mulighed for at gennemføre yderligere analysesamtaler, hvis det tilstræbte antal projektgrupper ikke kan opnås. Og der kan løbende blive nedsat yderligere projektgrupper.</p>	
<u>Arbejds pakke 2-6</u>	
Inden for dette område har der ikke været nogle aktiviteter endnu.	
<u>Arbejds pakke 9: Projektledelse</u>	
<p>Projektledelsen består af en medarbejder fra hver deltagende projektpartner. De pågældende medarbejdere har siden projektets begyndelse holdt regelmæssige møder, videreudviklet projektets indhold, gennemført analysesamtalerne i partnerkommunerne og afdækket samarbejds muligheder. Herudover står projektledelsen styregruppen og andre medarbejdere i forvaltningerne til rådighed ved spørgsmål. Projektledelsen har forberedt og efterbearbejdet styregruppemøder. Projektledelsen sikrer, at alle projektpartnere bliver inddraget jævnblydes i projektaktiviteterne, efter som opgavernes indhold drøftes af de tre medarbejderne i fællesskabet.</p>	

3.4 Prioritet 4

Informationer om Prioritet 4 Teknisk bistand findes under afsnit 4.

4. TEKNISK BISTAND

I 2009 er midlerne i teknisk bistand hovedsagelig anvendt til løn, rejseudgifter, kursusdeltagelse, information af offentligheden samt afholdelse af møder i INTERREG-Udvalget.

Følgende resultater gælder for prioritet 4:

Prioritet 4

INDIKATORER		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I ALT
Indikator 3001	Resultat	0	2,26	0							2,26
Antal nye arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	0	20	100
- heraf kvinder	Resultat	0	1,66	0							1,66
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
Indikator 3002	Resultat	0	3,8	0							3,8
Antal bevarede arbejdspladser	Mål	0	10	15	15	10	25	5	0	20	100
- heraf kvinder	Resultat	0	2,8	0							2,8
	Mål	0	4	6	2	3	5	5	5	0	30
Indikator 3003	Resultat	0	0	0							0
Antal nye studier og analyser	Mål	0	5	5	5	2	3	0	0	0	20
Indikator 3004	Resultat	0	0	0							0
Antal fælles grænseoverskridende strategier	Mål	0	0	5	5	5	5	2	1	2	25
Indikator 3005	Resultat	0	0	0							0
Antal nye fælles produkter og serviceydelser	Mål	0	2	2	2	1	1	1	1	0	10
Indikator 3006	Resultat	0	5	2							7
Antal nye fælles informations- og markedsføringstiltag	Mål	0	3	2	1	1	1	1	1	0	10
Indikator 3007	Resultat	0	0	0							0
Antal støttede virksomhedsnetværk indenfor grænseoverskridende produkter	Mål	0	1	2	2	2	1	1	1	0	10
Indikator 3008	Resultat	0	0	0							0
Antal nye interkulturelle tilbud	Mål	2	3	5	5	2	3	2	2	1	25

Målangivelserne er de sammenlagte tal for hele programmet (dvs. antallet, som skal nås af hele programmet).

Til indikator 3006: det angivne **nye informations- og marketingtiltag** er et informationsmøde for godkendte projekter (se afsnit 5.5 for en nærmere beskrivelse). Som det også kan læses i afsnit 5, så findes de to sprogversioner af hjemmesiden stadig, folderen blev opdateret og der blev også i 2009 udsendt nyhedsbreve og pressemeddelelser. Desuden har sekretariatet afholdt en lang række møder for at informere potentielle ansøgere om INTERREG-programmet og vejlede ansøgere vedr. projektideer. Det var også tilfældet i 2008, men disse blev ved en fejl ikke talt med som et tiltag i årsrapporten for 2008. De tælles derfor med som nyt tiltag i 2009.

5. INFORMATION TIL OFFENTLIGHEDEN

I dette afsnit omhandles kun selve INTERREG-programmets kommunikations- og PR-tiltag. De løbende projekters tiltag er medtaget i indikatorstabellerne.

5.1 Projekt møder og projektvejledning

Individuelle projekt møder

I 2009 blev der både på dansk og tysk side gennemført en lang række møder med potentielle projektpartnere med henblik på at kvalificere projektideer til en ansøgning. Såfremt det ud fra indholdet forekom formålstjenligt, blev vejledningen gennemført fælles og grænseoverskridende.

Derudover modtog Sekretariatet talrige projektskitser pr. mail. På hjemmesiden findes et skema til beskrivelse af en projektidé, som mange potentielle ansøgere har benyttet sig af. På baggrund af projektskitserne har Sekretariatet også vejledt potentielle ansøgere pr. mail eller telefon i forbindelse med forberedelsen af deres ansøgninger.

Foredrag i Danmark for potentielle ansøgere

I 2009 blev der holdt en række foredrag for potentielle ansøgere i Danmark, herunder et foredrag for forskere på SDU og foredrag på tre arrangementer i forbindelse med en Erhvervskaravane om støttemuligheder.

Info-arrangementer og -foredrag i Tyskland for potentielle ansøgere

På tysk side blev der ved flere arrangementer informeret om støttemulighederne inden for INTERREG-programmet, herunder blev der på et informationsmøde om EU-støtteprogrammer ved Zentrum für Energie und Technik (Center for Energi og Teknik) i Rendsburg informeret om mulighederne for at søge midler under INTERREG 4A, og der blev arrangeret et eget INTERREG-informationsmøde for potentielle ansøgere i samarbejde med Christian-Albrechts-Universität zu Kiel.

5.2 Hjemmesider

De to hjemmesider www.interreg4a.de og www.interreg4a.dk blev i 2009 løbende opdateret. På siderne findes informationer om INTERREG-programmet, ansøgningsproceduren, godkendte projekter, nyheder fra programmet, relevante dokumenter til download, programmets frister og datoer for arrangementer samt alle medarbejderes kontaktdata.

Blandt dokumenterne, der kan downloades, er der en række nye dokumenter, herunder bl.a. skabeloner til årsrapport, udbetalingsanmodning, regnskabsafklæggelse hhv. regnskab i forbindelse med udbetalingsanmodning, et skema til registrering af arbejdstimer samt et skema til beskrivelse af en ny projektide (som nævnt ovenfor).

I efteråret 2009 blev også programmets håndbog udarbejdet og lagt på hjemmesiden. Håndbogen tilbyder projektpartnerne informationer og vejledning vedrørende spørgsmål som for eksempel "Hvad skal en komplet INTERREG-ansøgning indeholde?", "Hvilke prioriteter og indsatsområder findes?", "Hvordan udarbejdes en årsrapport i et løbende projekt?". Håndbogen sigter således på at vejlede ansøgerne ved udarbejdelsen af en ansøgning om støttemidler og at støtte projektpartnerne ved gennemførelsen af projektet. Desuden forklares reglerne for PR og kommunikationsarbejdet i projekterne og de vigtigste INTERREG-begreber, og der oplyses kontaktinformationer og nyttige links. Håndbogen opdateres løbende og suppleres med relevante informationer, og den nyeste version lægges derefter på hjemmesiden.

Siden med informationer om godkendte projekter fik en ny udformning, og informationerne opdateres efter alle udvalgsmøder. Desuden blev der i 2009 tilføjet links til de projekters hjemmesider, som har sendt deres web-adresser til sekretariatet.

The screenshot shows the website for INTERREG4A SYDDANMARK-SCHLESWIG-K.E.R.N. The page is titled 'Godkendte projekter' and lists various projects. A sidebar on the left contains a list of project categories. The main content area includes a search bar, navigation links, and a list of approved projects with links to PDF files for 2008 and 2009. A section titled 'Godkendte projekter under prioritet 1: Styrkelse og konsolidering af den videnbaserede økonomi:' lists specific projects like 'IGBP - International grænseoverskridende "Best Practice" i iværksættervejledning' and 'Tysk-Dansk Center for Brugerdreven Innovation'.

På grund af en fejl blev der i første omgang i maj måned 2009 kun lagt en statistikfunktion på den danske hjemmeside, først fra december 2009 havde også den tyske hjemmeside en statistikfunktion. I andet halvår af 2009 blev der registreret 2217 individuelle besøgende og 17.073 sidevisninger på den danske hjemmeside. I december 2009 var der 473 individuelle besøgende og 3562 sidevisninger på den tyske hjemmeside. (I samme tidsrum var der 474 individuelle besøgende og 2088 sidevisninger på den danske hjemmeside).

I forbindelse med den generelle evaluering af kommunikationstiltagene til årsrapporten 2010 planlægges der også en omfattende evaluering af hjemmesiden.

På programpartnernes hjemmeside blev programmet kort præsenteret – sammen med en henvisning til hjemmesiderne www.interreg4a.de und www.interreg4a.dk.

Programpartnernes hjemmesider er:
www.regionsyddanmark.dk
www.eanord.de
www.wifoe.info

5.3 Nyhedsbrev

I 2009 blev der udsendt fire INTERREG-nyhedsbreve, som hver gang blev sendt til ca. 175 tyske og 200 danske modtagere. Nyhedsbrevet kan desuden læses og downloades på hjemmesiden.

Nyhedsbrevet blev udsendt primo april, primo juni, ultimo oktober og medio december. I nyhedsbrevene omtales de nyeste godkendte projekter, og de løbende projekter beskriver deres fremgang i egne indlæg. Der kunne læses interviews med INTERREG-Udvalgets to formænd, og der blev bragt forskellige meddelelser fra INTERREG-Sekretariatet og Forvaltningsmyndigheden. Desuden var der et indlæg om informationsmødet for projektpartnerne i de bevilgede projekter den 23.

september 2009 i Harrisee set med en deltagers øjne (se afsnit 5.5). Endvidere blev frister og datoer for arrangementer offentliggjort i en infoboks i hvert Nyhedsbrev.

I 2009 udkom artikler om følgende projekters status:

- "Grænseoverskridende brystkræftsamarbejde: Forebyggelse, undersøgelse og behandling af brystkræft i Syddanmark og Schleswig-Holstein"
- "CB Log Cross Border Logistics",
- "En styrkelse af patientsikkerhedsarbejdet mellem Danmark og Tyskland"
- „Kulturbro-Kulturbrücke“,
- "Blandt naboer" og
- "International grænseoverskridende Best Practice i iværksættervejledning"

De nævnte indlæg blev udarbejdet af projekterne selv og illustreret med relevante billeder.

Alle udkomne nyhedsbreve kan downloades fra de to hjemmesider på begge sprog (under Nyheder > Nyhedsbreve). Her kan man også tilmelde sig nyhedsbrevet.

The screenshot shows a web browser window displaying the INTERREG4A website. The URL is <http://www.interreg4a.dk/vm2#5341>. The page has a green header with the text "Auf Deutsch | FORSIDEN | OM SITET | LÆS OP | REN TEKST | SITEMAP | SØG". Below the header is a banner image showing people in a meeting. The main navigation bar includes links for INTERREG, ANSØGNINGSPROCEDURE, PROJEKTER, NYHEDER, DOKUMENTER, LINKS, KONTAKT, and LOGIN. The "NYHEDER" section is active, showing a list of newsletters in the sidebar and a list of links to download newsletters in Danish and German in the main content area.

5.4 Pressemeddelelser

Efter hvert udvalgsmøde udarbejdedes og udsendtes pressemeddelelser. I alt blev der udsendt 11 pressemeddelelser.

Den 19. februar 2009 blev der desuden afholdt et pressemøde, hvor INTERREG-Udvalgets to formænd, Bogislav-Tessen von Gerlach og Jens Andresen, informerede om de projekter, der var blevet godkendt på udvalgsmødet den 16. februar 2009.

Som resultat af pressemeddelelser og pressemødet udkom der i alt 37 artikler om programmet og de godkendte projekter i danske og tyske nationale, regionale og lokale medier.

I 2009 udkom presseomtale og artikler i følgende medier:

Tyske:
SHZ – Schleswig-Holsteinischer Zeitungsverlag
Flensburger Tageblatt
Flensburg Avis
Eurobrief der Investitionsbank Schleswig-Holstein
Termine – Themen - Texte

Danske:
Erhvervsbladet
Jydske Vestkysten
Fyns Amt Avis
DR P4 Syd
Der Nordschleswiger
Budstikken Aabenraa
Sønderborg Ugeavis
Ugeavisen Tønder
Digeposten
Magasinet Syddanmark Nu

Pressemeddelelserne blev offentliggjort på hjemmesiderne (under Nyheder > Pressemeddelelser).
Se bilag 1 med en oversigt over artiklerne.

5.5 Informationsarrangement for godkendte projekter

Den 23. september 2009 deltog 77 lead- og projektpartnere samt de økonomiansvarlige og koordinatore fra de bevilgede projekter i et informationsarrangement.

Med dette arrangement ville vi efterkomme ønsket om information og vejledning i forbindelse med gennemførelsen af projekterne og bidrage til at gøre administrationen af projekterne lettere. På mødet blev der informeret om tilsagnsskrivelsen, afrapportering, økonomistyring, revision og projekternes kommunikation og PR-arbejde.

Formålet med mødet var at give deltagerne et overblik over lead- og projektpartnerens opgave og at forklare reglerne under INTERREG IV A.

En medarbejder fra Forvaltningsmyndigheden gennemgår tilsagnsskrivelsen for de mange deltagere.

En propfyldt sal på Hotel des Nordens.

Samtale projektpartnere imellem efter arrangementet.

Arrangementet blev vel modtaget af deltagerne (se f.eks. et indlæg fra en deltager i Nyhedsbrev 4 – Oktober 2009 på hjemmesiden). På grund af deltagernes positive tilbagemeldinger planlægges der lignende møder for nye godkendte projekter (et yderligere møde blev allerede afholdt i januar 2010).

5.6 Foldere

De to enslydende foldere (på dansk og tysk) blev opdateret med kontaktoplysninger på den nye programpartner Wirtschaftsförderungsgesellschaft für die Region Kiel, Rendsburg-Eckernförde und Plön mbH (WiFö), som pr. 1. januar 2009 overtog ansvaret for INTERREG 4 A-opgaverne efter Technologie-Region K.E.R.N. e.V.

Efter opdateringen blev folderne trykt i et nyt oplag (se bilag 2a og 2b) og distribueret til potentielle ansøgere på forskellige info-arrangementer og møder samt ved individuelle vejledninger.